

രാഘവഭാരതം

බාලපට බොධනං.

උකාසමෙතං.

— * 0 * —

විජේරාජපරිවේණිකපතිඤ්ඤා ආචරිතඤ්ඤා

සිරිසුමඛලාහිටානඤ්ඤා සතිඤ්ඤා

සිඤ්ඤාදානෙන

ධම්මරතනනාමෙහෙයුරිතා

සබ්බතං.

— X —

දෙවරකඤ්ඤාචරිතෙහෙයුරිතමනාසමෙතං

පටිගහනං.

(පී. කේම්බ්ලි සිලවා) නාමෙහ

(වැලිපැත්තේ ජයනෙත්තිආරච්ඡිතං

දෙත්තිවලිපි සිලවා) නාමෙහ

ආර්. ජෙ. ප්‍රනුරුණාචාර්ය) නාමෙහ

බුද්ධපිතං.

බුද්ධඤ්ඤා පටිතිබ්බාණනං-248].

1887.

BALAPPABODHANA

AN OLD WORK IN PHILOLOGY OF PALI
LANGUAGE WITH TIKA (Comment,)

—**—

REVISED BY THEA

Rev. W. Phammarataua

PUPIL OF THE VERY

Rev. H. SUMANCALA

~~~~~  
APPROVED BY

THE PANDIT BATUWANTUDAVE

~~~~~  
PUBLISHED BY

G. DAVID DE SILVA, SCHOOL MASTER

J. D. W. SILVA

R. J. FERNANDO.

—X—

PRINTED BY N. M, PERERA

at

Lankabhinawa Wishrita Press.

COLOMBO.

1887.

නමො සමමාසමුඛාස.

බාලප්‍රබෝධනාමෝපදා පාකපොග්‍යේථ ලඛිතාදීප
 චිරං මාගධචීර්ෂ්‍යකේසු පරිසිලිකො—තථා හට්ඨිකාව,
 සංසංග්‍යො සමිකා භිකූ බාලප්‍රානා මාගධසද්දසත්ථා
 විඤ්ඤාදුකාමානං උපරොනාස වතනිති කෙන ඤාන වාසි
 නා කාසාති ලඛිතවාසිති ද්විදිකා-අපිවෘතං ග්‍රහණ
 පරිකා ඉතා සාතිරේකානං සතනිතිකානං සංවර්ජ
 රතං පුබ්බං මරණිරුචිං ගතං පටිච්ඡෙදොසි සිහ
 ලොති ලඛිතාදීපම භිකූති පටිනිමිතං වුඛානං සතති
 කෙ සුභා-සාති පටිනිති කට්ඨකා වාසති සතො නදිසා
 නති ඉමිසා ග්‍රහණ වා විකාස වා සිහලකබරවිඤ්ඤාසි
 කානතිපොරණකාති දඩගතාති පොරණකාති—අපි
 වෙත්ථ ගාඨාදිවනිතො ව සිහලවර්ණානං ඛනි
 ගතනවතො න සංසද්ධති—නසම ඉමිසා බාලප්‍රබෝධ
 පසා කට්ඨිකා ව කතන ග්‍රහණිරුචිකා ආවර්ණති
 වෙදෙඤ.

ඉදං නාමං පඤ්ඤාසතී සමමිතනාති පබෝධනං
 බාලප්‍රානං බෝධිමිච්ඡනානං පබෝධනං බාලප්‍රබෝධන
 නති ඤායො දන්තවසෙන සතං-අඤ්ඤාසතී බාල
 ප්‍රබෝධනංග්‍රහණං ගතෙසිති ඉදංවිමිතා නාමෙන
 වොහරිතති සොනරු ප්‍රතිනාමං භිකූ—බාලප්‍රබෝධනී
 හි කප්ථිති ඉතිවිමිතික නසෙනාපි වොහරිතති—රවසිනා
 කිරිසාමරිකො චිතා කුලදෙවනාපණ්ඩිතං පකරණප
 කාරතිදෙදසෙන ග්‍රහණිරුචි—නට්ඨිකාකාරෙන වතසා
 ග්‍රහණිරුචිං චිතනාකාලෙ රතනසතනිපණ්ණාමා
 කතොග්‍රහණං කොතිති චිතනා බුමානවණ්ණනා කතා-
 ග්‍රහණ සමිකාදිකා සුභාවණ්ණනා ග්‍රහණොපඤ්ඤා
 සං වණ්ණනො—ගෙව සඤ්ඤානිමිතාදිග්‍රහණ
 නපමා ගත ව කතනො ද්විදිකා විස වාසති—අපි.

සේනා පව්විකාර—නෙසු පව්විකාරෙ නාරකගන්ධ
 සමිදා පතාසිතො—දුකිකාරෙ පව්විකාරෙ සමාසො
 සම්මානපත්තකරණයාසන වෙවාසෙසුකි ව නෙසෙ
 සුවිහසෙනා-තතිකාරෙ නම්මාසනවිසා භානානස
 දසානෙන විහරා-වතුන්විකාරෙ අමතනං අනෙසුකි
 විහරිති ග්‍රන්ථි දුකිකාරෙසුකි සුවිහසෙනා
 නානා සුවිහසනං—පව්විකාරෙ කිව්විකාරෙ බාහු
 ව්‍යාප්තමානං සුකරං කතා සුවිහසනං—කිව්විසමාන
 නෙන.

සොසං ග්‍රන්ථා සම්මානමානසද්ධාසුකිකාරෙ වධොධ
 විවිදනානංනවකානං නදවනෙන අතිවිපාසකො
 ගතනුපගවිති සො හි සමිකා නති තති අවිදින
 සද්ධාසුකි ලෙබ්බෙති අකාරවිසුකිසාදිකං දුකි
 කෙසුකිසං කතා ලිබ්බෙනති දකාරපදපාදදිහසෙනන
 වෙව අනුදිකකාරිභානනාදිනා ව බහුසො අනුලී
 කතො සතො නෙව බහුසො විජ්ජිතනුපසොනාස වතන
 ති තසො ලෙබ්බකෙදසාපහරණවසෙන සොධනසොස
 සුතනසාසනං හිවුධිකිකාමෙති කතිපසෙති අපේක්කිකෙතන
 මසා විජ්ජාදසපරිච්ඡිකිපහනො රිටිසුමබ්බලාසිකා
 නසා සමිකානාසකෙත්තිවරසා සිසුකුතන වාලිකා
 විජිකනාමකේ ගාම භානන බම්බතෙනන නාම
 හිකුතාසසානන තසා වරිච්චරසා වෙව බම්බතකුකා
 වෙලුහි පාකවසා දෙවරකතිනසා වරිච්චරසා ව සාහ
 සනුපලබ්බ ලෙබ්බකෙදසාපහරණවසෙන විසොබෙතා
 සාලානං සුබ්බකාහරිං තං මුලගන්ථෙව නවරිකව ඵක
 තො සොපේතා මුලදපනනසෙන මුලගන්ථපාසිං උපරි
 කතා හෙතා විකාපාසා පොපෙනෙන සමිකං පොත්ති
 කමිතිසසිකං.

සො සො වෙත්ති පමාදදිනා භානො දෙසො දිසාහි
 තං තං දිසා බම්බතා වෙව පුනපුන සොධනනං ව
 විවකතිති.

සිංහල පොත.

පිටි පනත් දුටු
සෙය. සෙය. සෙය.

සුටු
සෙය.

1... 12... ..දුකබ්බො	දුකබ්බො
26... ..වෙය.	වෙය.
29... ..බාහුබොබෙයිති	බාහුබොබෙයිති
2... 5... ..විසති	විසති
6... ..තෙවිසති	තෙවිසති
14... ..තුලුකබ්බො	{ තුලුකබ්බො
4... 6... ..මරියාද.	{ මරියාද.
7... ..ආදියො	ආදියො
11... ..සයා:—සයා:—	සයා:—සයා:—
18... ..ගාමකරෙහි	ගාමකරෙහි
21... ..තුස.	තුස.
23... ..පණ්ණො	පණ්ණො
24... ..පණ්ණො	පණ්ණො
5... 12... ..සරුප	සරුප
23... ..කමි.	කමි.
6... 17... ..විසයජන.	විසයජන.
34... ..කපිසො	කපිසො
7... 21... ..නිසාසරපණ්ණ	නිසාසරපණ්ණ
23... ..නිසාසරපණ්ණ	නිසාසරපණ්ණ
24... ..ආරොපණ්ණො	ආරොපණ්ණො
27... ..නිසාසරපණ්ණ	නිසාසරපණ්ණ
8... 17... ..සුණ.	සුණ.
10... 15... ..දසෙකතු	දසෙකතු
20... ..පසාසරන	පසාසරන
29... ..රුපසිහි	රුපසිහි
11... 10... ..මසිපොන.	මසිපොන.
27... ..නිසාසරපණ්ණ	නිසාසරපණ්ණ
17... ..කාරකනිසා	කාරකනිසා
12 7... ..වතුබ්බො	වතුබ්බො
16... ..දසෙක	දසෙක
18... ..වුට්ඨනි	වුට්ඨනි
27... ..අපදනෙහි	අපදනෙහි
25... ..බසාසරන	බසාසරන

සම මහා පසුබි
සෙයා. සෙයා. පාසා

සුට
පාසා

15.....27.....විසය

විග්.

.....22,30 { නිත්තර්ති වලලිය { වලලියා ඵලංගිණ්
ඵලංගිණ්තර්තිකර්ම { තර්ති, කටකොසාහ
කටකොසාහ

17.....10.....සද්ධසයෝ

සමාසයෝ

24.....25.....දිගුරෙව

දිගුරෙව.

33.....22පරි සුද්දන

පරි සුද්දන

35... ..11.....නොනානානිකො

නොනානානිකො

.....15.....කණ්ණාදි

කණ්ණාදි

40.....12.....පරිපණ්ණකාන.

පරිපණ්ණකාන.

.....15.....මනාවිකා

මනාවිකා

.....25.....ත්‍රිසාලකවණ්

ත්‍රිසාල කවණ්.

41.....18.....ගනො.

ගනො.

.....30.....කට්ඨාදිපෙ-

කට්ඨාදි-පෙ -

45.....26.....සකට්ඨකාකට්ඨක

සකට්ඨකාකට්ඨක

47.....2භික්ඛුනො

භික්ඛුනො.

48.....11.....වෙති

වෙති

.....30.....අට්ඨකෝ

අට්ඨකෝ

මෙය නැවත අලුතින් ස්වමේ අසිතිකම් මෙහි ඉ.මිපේණ්
අපටම තබාගත්තා ලදි.

බාල පට බොධනං.

විකාසමෙතං.

නමෝ නිසස භගවතො අරහතො

සම්මා සම්මුඛස්ස.

0

පර්‍යාග මිවජනා ඤාතුං ඤායාං කාරකමාදිනො
සඤ්ඤාය ජබ්බිධං ගෙදා තෙවිසතිවිධං ථූතා. ෧

බාලෙ විනා යොව අනන්තබොධි
ධීරු පසෙ විවර බොධි ලාභී
බොධෙසි බොධෙස්ස ජනාභිඤ්ඤාණං
නනාන වුඛං කරුණිතිකන්තං
බාලෙ පධාරෙහි මිමලො විරහො
ධීරෙහි ධාරෙහි භවදික්ඛතිසො
ගමිතිරඤ්ඤාණෙන පගමිතිකියො
නනාන ධම්මං නමසොකසිවං
බාලෙ විනායො වරදකතිණ්ණෙසො
විරහනවිසො නිභවන්තපගෙන
ඤ්ඤාණුතිබොනමලාසවන්තං
නනාන සංඛ්‍යං ජනදුඤ්ඤාබෙත්තං

යෙන බාලෙ පබොධෙති සායනා ජිනදෙසිනං
බාලපටබොධනාමෙන සුබුමෙන දුටුසිතා,
නානාගතෙවිසු සාරණං ගගෙහි තසො වණ්ණනං
කරිසාමි යථාඤ්ඤාණං සකකවං තං සුබොධපා 'ති

෧ නාම, - බාලපටබොධනනම් * කිං බාලෙ පබොධෙති?
බාලෙ මජ්ඣපඤ්ඤා අවිඤ්ඤා තසදුලකමණො වච්චවාච
කවසෙන කමොදිකාරකසංඛාතං පසොගං පබොධෙති
විඤ්ඤාපෙති 'ති අපොථා - එනම් 'ති වෙවා නාම දසසුතා
සංඛාතො සබ්බො අපොථා වාචකො නාම, සමාස නිකිත
අබ්‍යන්තනිතකසදෙදි -

* බ්‍රහ්මබොධෙති - සබ්බසම්මා

පසොගම්විජ්ජානිති වුහං.

“සබ්බෙධො ච පදවෙච පදෙත්වා පද්විග්ගහො
වොද්ගා පරිභාගො ච ජබ්බිධා සුභතවණ්ණනා”ති.

ඉතිනා නසෙන භස්ස වණ්ණනං කරිස්සාමි-නස්ව.

“පසොගම්විජ්ජානා ඤාදා ඤෙසං කාරකමාදිතො
සංඤ්ඤාස ජබ්බිධං හෙදා නෙවිසතිවිධං පුනා”ති.

පසොනා ඤාදා ඉව්වනා සංඤ්ඤාවසෙන ජබ්බිධං පුන
පනෙදවසෙන නෙවිසතිවිධං කාරකං ආදිතො ඤෙස
නති සංඛ්ඛෙධො-

නස්ව-පසොගනති කම්මිතෙව උපරෙගාගවනං-ඉව්ව
නාති විසෙසන කතාර් කරණවනං-ඤාදානති තුම
තෙව සම්පදනං * ඤෙසනති කම්මවාසකත්‍රිසාපදං † කා
රකනති පධානවාසකප්‍රත්‍යක්මපදං-ආදිතොති භිකා
සතෙව නිද්දෙසකම්මනං-සංඤ්ඤාසාති භිතොධිකරණ
විසෙසනතෙව නතිසා-ජබ්බිධනති වුත්තකම්මතුලභධික
රණපදං-හෙදාති භිතොධිකරණවිසෙසනතෙව නිසා
කතවනං-නෙවිසතිවිධනති වුත්තකම්ම තුලභධිකර
ණවිසෙසනපදං-පුනාති පව්සෙව නිපාහො ක්‍රියාවි
සෙසනපදං-අසමෙත්වා පදනිද්දෙසාං පසොගං
සකලං බුබ්බවනං උදගරණං, ඉව්වනා, ඉව්වනෙතන, ඤා
දා, භිතීදා, ඤෙසං, ඤාතව්වං, කාරකං, ක්‍රියානිප්පත්ති
නිමිත්තසාධනං, ආදිතො, ආදිමිති සංඤ්ඤාස, සංඤ්ඤාවසෙ
න, ජබ්බිධං, ජ්‍යෙෂ්ඨකාරකං, හෙදා, පනෙදවසෙන † නෙවි
සතිවිධං, නෙවිසතිපකාරං, පුන, පව්සා-අසංපදෙත්වා.

කතතුකම්මකරණිදිවසෙන පකාරෙන බුබ්බවනං
සුච්ඡිති ඒත්ථ ඵලෙනාති වා පසොගො-කොසො?
“බව්වා වො භිතොවෙ දෙසිස්සාමි” නතදිකො කතතු
කම්මසම්පදිනත්‍රිසාසුත්තවසෙන පරිපුණ්ණපාලිපදෙවිතො.
පසොගො නිධාධිපෙතො, නං පසොගං, අතනොතින
සුඛං ඉව්වනිති ඉව්වනො, තෙන ඉව්වනා, භිතොති අභිතී
භිති භිතිසානිති ඤාදා, භිතීසතෙති ඤෙසං, භිති

* සම්පදනතෙවදාං පව්වසො ඉති-සුත්තං.

† භිව්වා-නතු † පදවසෙන-අසංඤ්ඤා.

තබ්බන්ති වා ඥෙසසං, කාරකං, කතභුකමිඤ්ඤං ක්‍රියං ක
රෙති හි කාරකං-පට්ඨානවසෙන කතන්තාසෙව අප්පට්ඨාන
ගැට්ඨෙත කමොදි පච්ඡෙදි ලබ්බෙව-සපා-රුජා ආන
තොත්තසත්‍ර නිදසානං-අප්පට්ඨානගසෙන ක්‍රියං කරෙති
නිපට්ඨන්ති නිමිත්තභාවෙන නිපට්ඨාදෙති හි කාරකං, කමො
දි පච්ඡෙදෙව-සපා-විඤ්ඤිතා පාසාදෙ කතොති නිද
සානං-අපි වා කාරකසද්දසා නිබ්බන්තනං පන
කතභුසාධනවසෙන වා භාවසාධනවසෙන වා වේදි
තබ්බං, කතභුසාධනං පන වුත්තනසමෙව-භාවසාධන
වසෙන පන, කරුණං කාරෙ, කොසො? ක්‍රියා, කාරෙ
එව කාරකො, “කතභුසාධනතො ඥෙසසං භාවසාධන
තො පිචා” හි හි වුත්තං-ඵරි කතභුසාධනවසෙන ක
මොදි ජකාරකං ලබා, භාවසාධනවසෙන භාවකාරකව
කතභුසාධනවසෙන කාරකොති හි වුත්තං තෙන ක
තභුතො එව ගහණං න කමොදිතං, තෙසා සඛන්
ණත්ථං කාරකගති වුත්තං-වුත්තං හි රසාපකාසෙ-
“කාරකො කතර් වුත්තො * කමොදෙදපි කාරකං”
වුත්තව.

ක්‍රියානිමිත්තභාවෙන සං කමි කාරකං මනං

ඵරිකුණක්‍රියාදබ්බිතාමතො ත්ථ පච්ඨාති.

හො ගව්ඡති, ධවලො ගව්ඡති, ගමනං දුරි, විසානි ග
ව්ඡති, දෙවදරෙන්නා ගව්ඡති භගද්දුගරණං-ඉමිනා ත
සෙන සදෙදපි කාරකො නාම භවති අසොපි කාරකො
නාම භවති, අසං අප්පට්ඨානො-පට්ඨානවසෙන පන සතිපි
කාරකා නාම ක්‍රියාපි කාරකං නාම තෙනෙවකාරකො
සතික්‍රියා ගෙදෙන දුර්වොති හි වුත්තං-සති පන
කමොදිජකාරකං නාම, ක්‍රියා භාවකාරකං නාම-ඵරි
බ්‍රිඛ්සද්දපිසංඛාතො එතදබ්බිඛි බහු සතිසො ලබ්බන්ති
සෙව-සපා-බ්‍රිඛිඛි වරති, ගතොත බ්‍රිඛි බ්‍රිඛි පසා, බ්‍රිඛිඛි
ධරෙමො දෙසිතො, බ්‍රිඛිඛි ධරෙමො හිසිති, සඛො බ්‍රිඛිසා
දුතං දෙති, බ්‍රිඛි නිකම්මි, බ්‍රිඛිසා ධරෙමො, බ්‍රිඛි පසිදති

• නතදි-ත්‍රිසා සංඛාතං භාවකාරකා පන යථා-වොරෙති
 හසං ජායතේ'නතදි-ඉමිනා භාසෙන කාරකසදෙද,
 සංඛෙපවසෙන වෙදිතබ්බො-පුබ්බෙත්වා අදියති එඪ
 ඵගෙනාති වා අදි අදිකම්මෙත්වා-පකාරං අදෙති
 එත්ථ ඵගෙනාති වා අදි පකාරෙත්වා-අවසවං අදෙති
 එත්ථ ඵගෙනාති වා අදි අවසවෙත්වා-මරිකාදං අදෙති
 එඪ ඵගෙනාති වා අදි, අදියෙත්වා-අදිකම්මෙත්වා
 ඉධාඛිපෙතො-නස්මිං අදිතො'ති සත්තමන්තෙත්ථ
 නොඤ්ඤාච්චසො, සං සුඤ්ඤායති එතාසාති සඤ්ඤා-ස
 ඤ්ඤායති ලක්ඛණති අරොථා එතාසාති වා සඤ්ඤා-කාසා?
 සං.-සො.-සෙන.-සෙමා.-සසස.-සො.'නතදි සුත්තාති
 තාස සඤ්ඤාය, ජ විධා පකාරා යස්ස නං ජබ්බිධං, හිරුනං
 හෙදෙ-නස්ස වසො හෙදවසො * තෙන හෙදවසෙන
 තිති අධිකා විසති තෙවිසති, තෙවිසති විධා පකාරා යස්ස
 නං තෙවිසතිවිධං, පඤ්ඤාත්වා පුරෙති එඪාති පුන
 සොඤ්ඤා පවත්ති පවත්තති එතෙනාති පුන, අවිහතතික
 තිදෙදෙසො යා විහන්තිලොපො-අයං පදවිසෙතො නාම.
 නනු පකරණ්ණරමෙත රතනත්තසපණ්ණමො ගතථිකරෙති
 කතො? අසමාවරිණො කසමා නථා න කරෙතිති වෙ?
 චුච්චතො, සො පන හික්ඛු ධම්මානුධම්මපටිපන්නො'නතදි
 තමනුස්සරණො'නමාවරිණො ගතථිකරණ්ණො තුංසං ස
 ඛිඛ්ඪා විනිතනකාලෙ රතනත්තසොවිතං රතනපණ්ණිතං.
 රතනත්තසපණ්ණමො කතො තොතිති විනිතනො නසමා
 රතනත්තසපණ්ණමං නකරෙතිති වෙදිතබ්බොති-අයං
 වොදනා පරිභාගෙ නාම-

එවං සඤ්ඤාච්චසෙන ජබ්බිධං සමුහපහෙදවසෙන
 තෙවිසතිවිධං කාරකං දසෙසානා ඉදං නං සරපව
 සෙන දසෙසානං නත්ථ පව්විධොකත්තානතදි දියඛිධං
 උමාහ.

* හෙදවස සදෙදනාථාසනදිසාති අත්ථනොගතිතෙ'
 විසදිසසති.

තත් පඤ්චවේධො කතනා කම්මං සසංඝවිධං. ¹
කරණං දුට්ඨවෙව සම්පදානං තිධා චිතං.

අපාදානං විධා වුත්තා තථාධාරෙණ චතුබ්බේධො *
කරෙති කාරකං සමඛං තස්මා ඤෙය්‍යං* තමාදිතො. ²
c ගමනපවනාදිකං කිරියං කරෙතිති කතනා,
සො පන පච්චේධො, සයංකතනා, හෙතුකතනා,
කම්මකතනා, අභිජිතකතනා, අනභිජිතකතනාවෙති
තත්, සයංකතනා යථා, - සබ්බො ඥානං ක්‍රමෙති,

a තත් පච්චේධකතනාසත්තවිධං කම්මං දුට්ඨකරණ
තිවිධං සම්පදානදුට්ඨාපාදතචතුබ්බේධාධාරෙණදවසෙන
තෙවිසතිවිධා කාරකං හොතිති සොජනා.

සෙසං උත්තානමෙව ~ එවං සරූපභෙදවසෙන
කාරකං දෙසෙය්‍යා ඉදං නිබ්බන්ධනත්ථ සරූපඋද්ගර
ණෙව දෙසෙය්‍යා කරෙති නාදි මාහ.

b තත් දබ්බාදිකං සබ්බංගං වත්තං කතනාකම්මයං
ත්‍රියං කරෙති සමඛං තස්මා කාරකං නාම තා ආදිතො
විඤ්ඤාය්‍යන්තරි අපේති.

c තත් සො පරෙති අපරෙයා ජිනො අපට්ඨානො ත්‍රියං
කරෙති සො සසංකතනා නාම, † සො පරං පණො පෙති
සො හෙතුකතනා නාම - අකුසල කම්මසංඛාතා අතිරෙ
කසිතුණං ජිරණභාවසංඛාතංව කම්මං නාම - සස
මෙව කතං. භිජුතෙ ති එත්ථ හි ජිරණභාවසංඛාතා
කම්මං නාම - සසං පදං කම්මකතනා නාම - සසතති
කතනර් කරණවචනං - සසමෙව ඔදනො පච්චතෙති එත්ථ
හි අතිරෙක සිතුණංහි කම්මං නාම - සසං පදං කම්මක
තනා නාම - සසමෙව දෙවදනො පච්චතෙති එත්ථ ව
අකුසලකම්මසංඛාතං තෙන සසං අනතනා දෙව
දනො පච්චතෙත්තපේති - ඉධ කුසලකම්මං කම්ම
කතනා නාම, කම්මං එවකතනා කම්මකතනා සමාසාදිති ‡
වුට්ඨො අභිජිනො නාම - තෙති අවුට්ඨො අනභිජිනො
නාම -

තත්තාති නිබ්බරණභූමිං සඤ්ඤාකතනා - සථාති, කථෙතු

* කමාදිතො - අඤ්ඤාසු. † සොසකතනා නාම.

‡ උණහසිතං. † සමාසාදිති සඤ්ඤා.

සිසියා ආවර්ග්‍යවූ පාසරිකයෙකි. බොහෝ කාලයක් සිට.
පුරිසො පුරිසො කවීමට කාලයක්, ආවර්ග්‍යො අබොහො
විසිකං ධම්මං පාසරිකයෙකි—කල්ලාකාතා යථා,
සසම්මෙව කාසිං භිඤ්ඤා, සසම්මෙව සද්ධො පච්ච
නොනාදි—අභිනිතකාතා යථා, —උචා කල්ලාකාතා
රචිකාගේ, ජ්‍යෙෂ්ඨ කල්ලාකාතා ජ්‍යෙෂ්ඨ කල්ලාකාතාදි—අ
භිනිතකාතා යථා, —සුද්ධො සද්ධො පච්චනො,
මයා ඉඤ්ඤා වුද්ධො තනදි—නොනාත.

සසංකතා බොහෝ කල්ලාකාතා අභිනිතො තථා,
කාතා නාභිනිතො වෙති කතා පච්චිකො සියා a

b කල්ලං සතතවිධං භවෙති, කර්මයො තනති
කල්ලං, තං පන සතතවිධං භවෙති, ඉඤ්ඤා කල්ලං,
අභිනිත කල්ලං, නොච්චිතානානිච්චිත * කල්ලං,
අකපිත කල්ලං, කතකල්ලං, අභිනිත කල්ලං, අන
භිනිත කල්ලං භවෙති—

කල්ලානුදාහරණං † පච්චිකො සසංකතො කල්ලානු
තනුදාහරණං විසංසාරං—සෙසං උච්චානුදාහරණං.

එවං කතානුතා උදාහරණං දක්‍ෂණා—ඉදං නිගම
විසෙක නොනාත—

a සසංකතා—පෙ—පච්චිකො සියාති වුතනාසියා
ගතොථා වුතනා—තනා අනො සුපාකල්ලොභොවං ජිවං
සරුප උදාහරණවිසෙක කතනාරං දක්‍ෂණා ඉදං
කල්ලානු නිබ්බන්ධනං සරුප උදාහරණං දක්‍ෂණං
කර්මයො තනති අදිවාත.

b තනා යං වුද්ධා කතනා කර්මයො තනා නං
කල්ලං නාම ඉදං නිබ්බන්ධනං නා පන සතතවිධං
ගොතිති අදිකං සරුපකල්ලං—අං ක්‍රියාය වා කල්ලා
වා ඉඤ්ඤානො නං ඉඤ්ඤා නාම, ඉඤ්ඤානානිච්චිත වා
ඉඤ්ඤානං ඉඤ්ඤානං එව කල්ලං ඉඤ්ඤා කල්ලං ගඤ්ඤානං
දනිඤ්ඤා, තබ්බ කල්ලං දනිඤ්ඤා කල්ලං, ඉඤ්ඤානි
දනිඤ්ඤා වං ඉඤ්ඤානානිච්චිත; තබ්බ කල්ලං ඉඤ්ඤා
නිච්චිත කල්ලං—අං කතනා කල්ලානු තනා අකපිතං
නාම, තබ්බ කල්ලං අකපිත කල්ලං, යොනොන
තබ්බනො නං කල්ලං තබ්බ කල්ලං කල්ලානු තනා—අරං

* නාච්චිතනිච්චිත වුද්ධා—රුපකල්ලානු—ඉඤ්ඤානානිච්චිත
නබ්බ.

† කල්ලානුකල්ලානු දාහරණං.

‡ ජ්‍යෙෂ්ඨ කල්ලානුකල්ලානු—බාලානුකල්ලානු.

2 නැති--ඉවුරු තනමිම යථා, හතරො හුරුයි,
 ධනං ඉවුරු තනයි--අනිවුරු තනමිම යථා, විසං
 ගිලති පොසො, බුඩ්ධිවනං පටිකතිපති
 පොසො තනයි--නෙවිවුරු තනානිවුරු තනමිම යථා,
 ගාමි ගවුරු තනා රුකිනිවුරු වුපසකිනමි,
 පාසාසං වුපසො පතිනං රජං අවුරුති තනයි--
 අකපිතකමිම යථා, අජං ගාමි නග්ගි දෙව
 දුතො, හගවා හිකු ඵතදවොවෙනයි--කතනුක
 මිම යථා, පුරිසො පුරිසං කමිමං කාරෙති, ගරු මාන
 වකං ධමිමං බොබෙති තනයි--අහිනිතකමිම යථා--

ගාමි ගෙන දෙවදුතො, අපනි කපිතකමිම ගාමි
 නිදසුරු තනමිම, හගවා හිකු ඵතදවොවෙති, ඵසි
 හිකුති අකපිතකමිම, කතනා ඵව කමිමං කතනුකමිම--
 පමාසාදිති කපිතං කමිමං අහිනිතකමිම. නෙති අකපිත
 කමිම අනහිනිතකමිම--අහිනිතනගි ඵසි අහි පුබ්බො
 ධා ධාතු භාසනෙත්ථ වතනි කමිමති තප්පවුසං කතා
 අහිනිතනගි වතනෙත්ථ ධතාරස්ස භතාරං කතා අහිනි
 තනගි වුතනං ඵවං රුපසිති වෙදිතබ්බො.

වුතනං හි ධාතුපාඨෙ.

"විපුබ්බො ධා කරෙතස්සෙත්ථ අහිපුබ්බො ධා භාසනෙ
 නතසංපුබ්බො යථායොගං නතසාරොපණසජ්ඣිසු"ති.
 ඵසි ව විපුබ්බො ධා ධාතු කරෙතිතස්සෙත්ථ, අහිපුබ්බො
 ධා ධාතු භාසනෙත්ථ*තිපුබ්බො නසපනෙත්ථ අපුබ්බො
 අරොපණෙත්ථ සාපුබ්බො ධා ධාතු සකිසෙත්ථ සංඝට
 නෙත්ථ සකිසනෙත්ථ ව පසොගස්ස අනුරුපිං පවතනති
 තස්සෙත්ථ ඵවං කමිමස්ස පහෙදං දසෙස්සකි ඉදුති
 උදුහරණං දසෙස්සකි තත්ථානාදිමාරඛං.

2 නැති--හතරො, ධනං, ඉවුරු තනමිම නාම--විසං තන
 දිකං අනිවුරු තනමිම නාම--ගාමි 'හි පුබ්බො ඉවුරු තං
 නාම රුකිනිවුරු අතනො දරුඵවුපසමනෙත්ථ උපසංක
 මිකි රුකි වසිතුං ග ඉවුරු තං අනිවුරු නාම තදෙව
 වසං ඉවුරු තනිවුරු නාම--ඉතරං නාදිසමෙව සෙසං
 පාකවුමෙව--ඵවං කමිමස්ස උදුහරණං දසෙස්සකි ඉදුති
 වුතනෙත්ථ සකිසනෙත්ථ දසෙස්සකි නෙනාන-

* කාසනෙත්ථ.

මෙය ඉස්සන් බුද්ධා, තයා පච්ඡන්ත බද්ධොත්ත
දි—අනාභිභිතකමිම යථා, —ඡය්‍යං කරොති, රථං
කරොතිතදි—නෙත්තාහ.

ඉච්ඡනානිච්ඡිතං නොවා කපිතං කතතුකමිම ව
උත්තං අනුත්තකමිමනති කමිම සත්තවිධිනාවෙ. 8

8 ඉච්ඡනා—පෙ—කමිම සත්තවිධා සියාති ඉධ
ගගෙථි කමිම සත්තවිධනති වුත්තත්තා නිබ්බිත්තාදි
කමිමත්තං හ දස්සිතං නමිපි ඉධ ගගෙථි වෙදිනබ්බිං

නිබ්බිත්ත විකතිත්තනි හෙද කමිම නිධා යථා,

කථං කරොති ඤාපෙති කවසිං රූපං වපස්සති.

නථි කවනති නිබ්බිත්ත කමිම නාම, කථනති වික
ති කමිම නාම, රූපනති පතති කමිම නාම, තෙසු
නිබ්බිත්තකමිම දුට්ඨං.

“අසන්නා ඡායනෙ යං වා යං වා සන්නං පකාසිතං.”

උප්පත්තිච්ඡි ව්‍යත්තිච්ඡා වා * නිබ්බිත්තිච්ඡි ව්‍යත්තිච්ඡි.”

නථි අසන්නං ඡායනෙති නිබ්බිත්ති කමිම නාම, සුඛ
ප්‍රසංගි ඤාණං උප්පාදයති නිත්තදුඃභරණං—සන්නා
පකාසිතං නිබ්බිත්තිකමිම නාම දුට්ඨං උප්පත්තිච්ඡා අති
ව්‍යත්තිච්ඡා වා—පුත්තං විජ්ජති සාමිද්දං අභිව්‍යාජයති
නිත්තදුඃභරණං පුත්තනති කමිමන ප්‍රතිතා පුත්තං
පච්ඡා මානා විජ්ජති සන්නං පකාසිතං නිබ්බිත්ති කමිම
නාම—ලෝකුගතරධිමසංඛාතං සාමිද්දනති පුබ්බි
නිබ්බිත්ති පච්ඡා පාතිකරණවසෙත පකාසෙතිති
සන්නං අභිව්‍යත්ති නිබ්බිත්ති කමිමනාම.

පකතදුඃභරණ සමිභුතං විකාරං කිම් තස්ස භු,

නදනනාර් † සමුප්පත්ත ඵලං සා විකති විධා.

නථි, කථං හස්සිකරොතිති පකතදුඃභරණ සමිභුතා
විකති කමිම නාම—සුච්ඡන්තං කෙසුරං කරොතිති න
දනනාර් සමුප්පත්ති විකතිකමිම නාම පත්ති
කමිම නාම කාසසමිප්පත්ති විතයමිප්පත්ති වසෙත දුට්ඨං
නථි ගාමිම ගච්ඡතිතදිකා කාසසමිප්පත්තිකංනාම,

* උප්පත්තිච්ඡා ව්‍යත්තිච්ඡා— † තනනාර්—

a කරණං දුට්ඨචෙ වා ති, කර්මයෙන අනෙතාති කරණං නං පන දුට්ඨං ගොති, අපකිත්තිකබාහිර වසෙන-නථි, අපකිත්තිකං යථා, හදසෙන දෙවං පූජසති, මනසා පාවලිපුතනං විනතයතිනනදි-බාහිරං. යථා, දුතතනා විසිං ලුණති, ඵරපුතා රුකකිං ජිගුහිතනදි-තෙනාන.

අපකිත්තිකං බාහිරච කරණං දුට්ඨං පන,

සද්දසත්ථිදුගෙව සද්දසත්ථි පකාසිතනති. b

පාවලිපුතනං විනතයතිනනදිකං විනතයමපතතිකං නාම— විනතයමපතතිවාති පාපුඤ්ඤකමං. නාම දුට්ඨං දසනාදි පාපුඤ්ඤ අනුමාන පාපුඤ්ඤවසෙන. වුතනංති.

යථි ක්‍රියා කතො කොචි වසෙසො නාවගමිසනෙ,

දසනා වු:නුමානා වා යා පනතිති පතිනතිනා,

රූපං පසති අදිවමං පසතිනනදිකා දසනාදි විනතපාපුඤ්ඤකමං. නාම—අතිනවුබෙ * නාමසති සබ්බසද්දං නාමසති ධම්මං විනතනතිනනදිකං අනු මාන විනතපාපුඤ්ඤකමං නාම.

ඵලං කමමං දසෙසනා ඉදං විගෙහත්ථ පහෙදද හර ඤාමසෙන කරණකාරකං දසෙසනං කර්මෙන අනෙ තා' ති අදි අරඬං.

a නථි කර්මයෙන අනෙතනාති කරණනති ඉමිනා විගෙහගෙසා දසසිනො— අපකිත්තිකං බාහිරචෙති ඉමිනා පහෙදං දසෙසනා හදසෙන දෙවං පූජති මනසා පාවලි පුතනං විනතයති නනදිනා අපකිත්තික කරණසා උදහරණං දසෙසති—දුගුහන විහිං ලුණතිනනදිනා බාහිරකරණසා උදහරණං දසෙසති ඵලං පහෙදවසෙන කරණකාරකං දසෙසනා ඉදං වුතනත්ථසඬගනගාථං දසෙසනං අපකිත්තිකං බාහිර වාති නාථමාන.

b නථි පවකකමිසංබාගෙන අපකිත්තික භතං කර ණං අපකිත්තිකං, පවකකමිසි බාහිරෙ භතං

බලිං දදතිතනදි—කාරකනතරබිලෙපනං යථා,
බුබුසු පුප්ඵං යජතිතනදි—තෙනාන.

කමුඛාධිතං ක්‍රියාධිතං අධිතං කාරකනතර
සමපදනං භික්‍ෂා වුත්තං සද්දසසෙව මගෙසිති. a
b අපාදනං චිධා වුත්තනති, අපකොඨා ඉතො ආ
දදතිති අපාදනං, තං පන දුට්ඨං නොති, කාශ්ඨප
නාමිලකං, විතාසපිපතති පුබ්බිකාවෙති, තත්ථි-
කාශසමපතතිලකං, යථා—නාමා අපෙතනති

සංඛාතං කමමං ඉවජනති ති වෙවචනං අඤ්ඤා ක්‍රියා
ශම්බිලෙපනං නාග්‍රන්ථයා බලිං දදතිතනදිසු නාග්‍රන්
ණේ දුගතිර්‍යං අධිපතති තස්මා ක්‍රියාධිලෙපනං නාම
කාරකානං අනතරධානං වෙත් දුතාදි නිපිත්‍ය සං
ඛාතං අධිලෙපති ඉවජනති කාරකනතරබිලෙපන
නාම බුබුසු පුප්ඵං යජතිතනදෙ වුබො පවිශ්‍යාන
කො සමපදනං නාම, පුප්ඵසංඛාතං කමමං න ඉවජති,
පුජනක්‍රියමි න ඉවජති පුජනවතනමෙව ඉවජති තස්මා
පො කාරකනතරබිලෙපනනති වෙදිතබ්බො.

එවං විග්‍රහනාදි වසෙන සමපදනා, දසෙසනා ඉදති
වුත්තනනුට්ඨයා

සඤ්ඤානුට්ඨාන කමමාධිතං තනදිති.

a තත්ථි කමමාධිතං කමමාධිලෙපනං ක්‍රියාධිතං ක්‍රියාධි
ලෙපනා කාරකාධිතං කාරකනතරබිලෙපනං ති, තිඛා
නිති පකාරෙහි සද්දසසෙව මගෙසිති සිලාදිගුණනවෙස
නෙතති ආවර්ගෙහි සමපදනං වුත්තනනුට්ඨො.

එවං සමපදනං දසෙසනා ඉදති විග්‍රහනවසෙන
අපුද්‍රුතං දසෙසනං අපගනනානනදිමාර්ධං-විග්‍රහනවා
කාං උත්තානමෙව පහෙදං දසෙසනං තං පනානනදි
මාර්ධං.

b තත්ථි කාශෙන කාශයා සමපර්‍යනං කාශසමප
නති එව පුබ්බං පධානං පුරෙවාරිකං සංසතං කාශස
පිපතති පුබ්බිකා, විෂඤන විතසයා සමපර්‍යනං විත

මුනායා, පබ්බතා ඩිග්ගන්ති මුහුදෙව්වමාදි, විතා සිද්ධන්ති පුබ්බතාං යථා, සඛිමා ජිග්ගන්ති පොසො අසඛිමා විරුද්ධතා භරණොදි-තෙතාහ.

කාසසමපත්තිමුලව මනොසමපත්තිපුබ්බතං

අපාදානං විධා වුත්තං අපාදානොදි විඤ්ඤාභිති 2

b තථා ධාගෙ චතුර්විධොති, ආගුසො කිරිගං ධා. රෙහිති ආධාගෙ, සො පන චතුර්විධො හොති, බිත පිකො, සප සිලෙසිකො, වෙසසිකො, සාමිපිකොති තත්ථ-බිතපිකො යථා-පලෙසු බිරං තිවසිති, තිලෙසු තෙලා තිවසිතිතනදි-මපසිලෙසිකො යථා-පරිග් ඩෙක රත් සෙති, ආසනො උපවිවෙසා සඤ්ඤා'තනදි. වෙසසිකො යථා-භුමිසු මහුසො වසනාති, අනාලි හෙව වාසු වරති තනදි-සාමිපිකො යථා-වනො හ ත්ථිතො වසනාති, ගඬායං කොසොතනදි-තෙතාහ.

සමපත්ති විතසමපත්ති එව පුබ්බං පධානං පුරෙ වාරිකං යඤ්ඤං මහසමපත්තිපුබ්බතං ශාමපබ්බතාදෙ, ති කාසසමපත්තිසා විවර්තනො කාසසමපත්ති පුබ්බතං හති, මුඛවනති-අසඛිමාදෙසො පන විකෙතන විවර්ත නො විතසමපත්ති පුබ්බතනති වුච්චනති-සෙසං උච්ඡා තමෙව.

2 සඛිතනාථාග අපදානොති විඤ්ඤාභිති පාපවිරහිතො ති විඤ්ඤාභිතාසෙත්වා-අපාදානං දෙසොති ඉදං අධාරං දෙසොති කතතුකමමං 'තනදි වුත්තං.

b කතතු කමමානං සුඤ්ඤං ආගුසො ධාරෙහිති අධාගෙ සො එව ඔකාස සුසාසමපතිසානසෙත ඔත්තනො ඔකා සොති වුච්චති සොප ගතෙතනදිනා භාමපහෙදං දෙසො ති-භුග්ගෙත්ථ වනපිකො භාම සකලොපි අධාරතු නො අත්ථා අධෙසෙත පඨවො හොති ඔපසිලෙසි කොනාම සඨ ක්‍රියානං උපඵකදෙසෙන සිලෙසනං වනපනං හොති, සාමිපිකොනාම සඨ සමිපෙ සාමිපික වොභාරංකසා අධාරභාවො විකපිතති, වෙසසිකො භාම සඨ අඤ්ඤාභිති භාව වසෙන වා දෙසනනත්ථවෙත් දත් වසෙන වා අධාර පරිකප්පො අනපිතාසෙත්වා.

ඔහුටිකොපසිලෙසො ච සාමීපවිසයො නථා,
චතුර්විධො සමාධාරෙණ සද්දසනේ පකාසිතොති

2. ඉති බාලප්‍රබෝධනස්ථාය උද්භ්‍යං ජබ්බිධං කාරකං
සමත්තං.

—**—

එවං ජබ්බිධං කාරකං සබ්බිධපෙන දසෙස්සා
ඉද්ධි ජබ්බිධං සමාසවිධිං දසෙස්සනොති,

සෙස උද්භ්‍යන්තොසු සථා-භාජනෙ උදකං අහි, චුර
ගුණස්සෝ-සොසොති ගොපාලනාමො වුවුවති-සෙසං
උග්ගානමෙව-සබ්බිතනාථාපි උග්ගානස්සෝ යෙව.

එවං ආධාරං දසෙස්සා ඉද්ධි නෙසං කාරකානං
තිග්ගනං දසෙස්සාඉං ඉති බාලප්‍රබෝධනස්ථායාති වුග්ගං

1. තස්මි අග්ගස්ථාපරස්සංඛාතෙ වෙ අග්ගේ දුග්ගානි
ඒකුත්තිති බාලා, දසඅකුසලකම්මපථසම්මිතො පුග්ගලා,
අථවා භිනාතිනං අනුනනා, අසසාසපසසාසම්මිතන
බලනාති ඒවනනිති බාලා, බාලදාරකා, සසසතුච්ඡෙද
සංඛාතෙ වෙ දිසිසො ලාසනාති ගණ්හනනිති බාලා,
මිච්ඡාදිසිකා, නෙ ඉධ අනධිපෙතො-දිසිධම්මික
සම්මපරස්සස්සංඛාතෙ වෙ අභිවුඞ්ගො ලාසනාති
ගණ්හනනිති බාලා, අවිඤ්ඤාසද්දලකම්මානි කුලපුත්තා
ඉති ඉමෙ ඉධ අධිපෙතො-නෙසං පබුජකම්මං බාලප
බෝධනං. * නස්සස්ථාය රචිතං කපිතං පකාසිතං ජප
කාරනං කාරකානං විධානං කාරණං සමත්තං සංඛෙ
පෙන මගං පකාසිතනාස්සෝ.

ඉති විචිත්තසාරනාමිකාස බාලප්‍රබෝධනවිකාස X
ජබ්බිධො කාරකවිචිතසො පබ්බො.

—**—

* බාලප්‍රබෝධන-සබ්බිති

X අවිඤ්ඤාසද්දලකම්මානං මඤ්ජුඤ්ඤානං
පබුජකම්මානස්ථාය රචිතොති-කපි විදිසාති-

b කාරකාදී පරිච්ඡේදං සමාසා නදනනනරං,
සමාසෙ ව කතෙ පරිච්ඡේදං නිසංචි පණ්ඩිතො'ති*
ආහ-

c සො පන සමාසො නාමවසෙනු ජබ්බිධො භොති,
නදුර්වසො, කම්මිධාරසො, චුර්වතී, දිනු, වාදු,
අවිසස්සාපො චෙති.

එවං චුර්වතී ජබ්බිධං කාරකං දසෙසනු, ඉදං
වාදුකසංඛාතෙසු සමාසාදිසු සද්දෙසු පසිමං සමාසා
දසෙසනුං එවං ජබ්බිධං—පෙ—දසෙසනු නිගමනං ව
ඉදං පෙ—දසෙසනුං නොගතොපෙක්ඛනං
දසෙසනුං කාරකාදී පරිච්ඡේදං පෙ—පණ්ඩිතො'ති
පරික්ෂානාමිති.

b නත්ති කාරකාදී සො කම්මිපදනිදෙසො අසං
කම්මිපදනිදෙසො අසං ක්‍රියානිදෙසො'ති ආදිනසප්පච
තං පරිච්ඡේදං කති නිසංචි පරිච්ඡේදෙසු අනනනරං
සමාසො කතො නා සමාසං ඵකස්මිනි කති පරිච්ඡේදං,
අහං සද්දෙසු, නිසංචි කම්මිසු, පණ්ඩිතො'ති
සොප්පනා—එවං පරික්ෂාදා දසෙසනු ඉදං සම්මිපප
තෙදං දසෙසනුං සො පනෙනානදිමාන.

c නත්ති සොති රූපසිඤ්ඤාසංකිදෙසො, පනාති. පනම්
නනරස්මිනි නිපාතො, සමාසිකතෙති සමාසො, සමසනං
චා සමාසො, එත්ති විනගතවාකෙසු සමාසිකතෙති සමා
සො නත්ති පදසංඛෙපො සමාසො නාම—සමසනං සමා
සො නත්ති භාවපෙක්ෂානි සමාසො නාම—දි නාම
පෙක්ෂානි සමාසො නාම භවති ලොපවිධානං. අහං භවති
නං න විනගතං, සද්ධාති දෙව්දිප්පිකම් පුප්පාදි
සකකාරං කති විනගතං භවති දෙව්දා නො සකක

* අහං ගාමී ටිකාගතපදනුක්කමෙන අමෙති
සොප්පනා—පොත්තිකෙසු පන—පසිමං කම්මි පරිච්ඡේදං
සමාසං නදනනනරං සමාසෙ ව කතෙ පරිච්ඡේදං
නිසංචි පණ්ඩිතො'ති—දිසති.

d සද්දසභේ, අඛණ්ඩ පිප්පලිකා=අඛණ්ඩපිප්පලි, අඛණ්ඩ කොසාතනිකා=අඛණ්ඩකොසාතනි, පුබ්බා කාසයා=පුබ්බා කාසොනා, ඵවරූපස්ස නප්පුර්සසමාසස්ස කතන්තා, දුබ්බපදස්ස පඨමනනන්තා ව, නාච පඨමානප්පුර්වසාති වුනොතා—ඉධ පන පිප්පලිකා අඛණ්ඩ=අඛණ්ඩපිප්පලි, කොසා තනිකා අඛණ්ඩ=අඛණ්ඩකොසාතනි, කාසයා පුබ්බා=පුබ්බා කාසොනා, ඵවරූපස්ස නප්පුර්සසමාසස්ස කතන්තා ව, අජාදසො පරපදෙහි භිචුතතන්තා ව, පඨමා නප්පුර්වසා නාච්චෙහො, නස්මා සද්දසභේ පහෙදවසෙන අඛණ්ඩ චිත්ති වධො, ඉධ පන සත්තචිත්ත වධො—නස්මා පන

හොති, අච්චා-සචා-ගුලා කිලිගොතා එකං ගුලං ගිලි ක්වා එකච්ච නිගුණිකා දුත පස්සනතු හොනොතා ගිලිගං මෙ ගුලං නාභිහො නිහරිකා දසෙසස්සාමිති වනා කාභිහො නමිති නිහරිතා වීස කතා නිගුණිකමෙව දසෙසති, අවෙදි වත හො ලොකො අච්චරිසං වන හො ගිලිගං නාම ගුලං නාභිහො නිහරිකා දසෙසතිති එවමෙව භාවපඤ්ඤානි † වාචකපදං ඛෙපප්පානාන විනාහවාක්‍යං සමාසපදනි දසෙසතිති වෙදිනධිං— ඒථ ව සමාසපදං වාචකපදං නාම, භාවපඤ්ඤානි භාවසීමාස්සා නාම, වාචකපදං සමාසො නාමාති ඉධාධි ටොහං, නාමවසෙන ජබ්බිධොති අමාදසොතනදිසුස්ස සඤ්ඤාවසෙන ජබ්බිධො.

නප්පුර්වසං-පෙ. අඛණ්ඩභාවො වෙති සරූපං දසෙසති, ඵමං සඤ්ඤාවසෙන ජබ්බිධං සමාසං දසෙසති ඉදති වනකරණස්ස ඵෙව අතතොතා සභෙව ව සංසඤ්ඤා අඤ්ඤාදිඤ්ඤාං විරුධි සරූපා දසෙසතුං අද්දසභේ-පෙ-සත්තචධොති වුතතං.

d කථා සද්දසභේති වනකරණස්ස ඵෙව අඛණ්ඩනි උපඛිං, කොසාතනිති, නිගුණිති, වලලිසං ඵලිං, නිගුණිති කථිකා කට්ඨානස්ස ඵො—නප්පුර්ස සමාසස්ස, කතස්ස භාවො කතන්තං, නස්මා—දුබ්බ පදස්ස පඨමනනන්තාති, පඨමො ඵව අනොතා සස්ස

† සභාවපඤ්ඤානි සබ්බිති

තප්පරිසස් අවධිවිධෝ හොති * ඉධ පන පඨමා
තප්පරිසස් අභාවා තප්පරිසස් සත්තවිධෝ,

කම්මධාරයස් ජබ්බිධෝ, ඛත්තවිධිස් ජබ්බිධෝ,
දිගුස් ජවිධෝ, ව්‍යාසස් චතුර්විධෝ, අබ්‍යසිතාවස්
ජව්ධෝ ති-තෙනාහ.

ඓ ජධා X සමාසා සංඛෙපා වීර්‍යාත් සත්තවිසති

ලුත්තාලුත්තවස් චෙධා සඤ්ජයේ පකාසිතා.

සත්තවිධෝ තප්පරිසෝ ජබ්බිධෝ කම්මධාරයෝ

ජබ්බිධෝ ච ඛත්තවිධි දිගුරෙවං විධා මනො.

සොසා පඨමිනො පඨමිනාස්ස භාවො පඨමිනාත්තං,
තස්මා:-ඉධාති ඉමිසමිං, අත්තනො ගෘහථි,—සෙසං
උත්තානචෙව-සොජනා පනෙත්ථ එවං චෙදිතබ්බා වත
කරණස්සයේ අභිධිප්පිලියාං ජෙට්ඨාපුබ්බිකාසො
ති පඨමා තප්පරිසෝ වුත්තො කස්මා? එවරූපස්ස තප්පරි
සමාසස්ස කතස්ස භාවනො පුබ්බිපදස්ස ජබ්බිමනාස්ස
භාවනො චෙති, අසං පුබ්බිපනෙති සොජනා-පරපනෙති
පන, ඉධ ඉමිසමිං අත්තනො ගෘහථි පිප්පිලියාං ජෙට්ඨාපු
බ්බිකාසොති පඨමාතප්පරිසෝ නාති පොනො
න ඉච්ඡිතො, කස්මා? එවරූපස්ස තප්පරිසමාසස්ස අත්ත
නාත්තා කතස්ස අභාවා, අබ්‍යසිතාවසමාසස්ස කතාත්තා
ති අධිප්පායො, පරපදෙහිති සුත්තස්ස වුත්තාත්තාව,
තස්මා සඤ්ජයේ අවධිවිසතිවිධෝ හොති, ඉධ පන
සත්තවිසතිවිධෝ හොති, කස්මා? නස්මිං වත කරණස්සයේ
තප්පරිසස් අවධිවිධනො, ඉධ පන පඨමාතප්පරිසස්ස
අභාවා සත්තවිධනාති අධිප්පායො, එවං සමුහප්පභෙදො
දසෙන්නා ඉද්දති තෙසං සරූපභෙදං දසෙන්නං කම්මධා
රස්සත්තදි වුත්තං.

ඓ තස්මා සංඛෙධපවසෙන ජප්පකාත් වීර්‍යාවසෙන
සත්තවිසතිපකාත් ලුත්තාලුත්තවසෙන විප්පකාත් සුඛාසා
සඤ්ජයේ පකාසිතාති සොජනා-සෙසං උත්තානචෙ

* තප්පරිසෝ අවධිවිධෝ ඉච්ඡාදිනා වත්තබ්බිසුභා
තෙසු තප්පරිසස් අවධිවිධෝ ඉච්ඡාදිනා නසෙන පාඨාදි
ස්සනති පොඨිකෙසු.

X ජධා-කස්මි.

මහජන විද්‍යාලයේදී දැනට සිටින ශිෂ්‍යයින්ගේ, විද්‍යාලීන ශිෂ්‍යයින්ගේ පණ සම්පාදනය ප්‍රධාන අංශයක් වන බවට පත්ව ඇත.

f නවී-සතතීබො නප්පරිසොති, නසා (රසයා) පුරිසො=නප්පරිසො, නප්පරිසසදිසතතා අසමි සමාසො නප්පරිසොති වුවහි.

ඉ සංඛි, නපුර් ස්වරෙද, ශ්‍රි ඡාමිතිවනොනා ගුණසා *
 ඩිනො, † නථා සක්ලොපාසං සමාපො ශ්‍රි ඡාමිතිවනොනා
 ගුණසා ඩිනොති-නොනාහ.

၂။ ဖြစ်ပေါ်လာသော အခါ၌ စာတော်အရပ်အရပ်ကို
အသုံးပြုရန် အဆင်ပြေအောင် စီစဉ်ရမည်။

විශාල වංසරූපයෙන් දෙසැණියා ඉදහි නෙසට පටාන
 තුන දෙසැණියා නෙසට පනෙනාදිමාන, අනෙක පාකලවා
 බෙව් ඉදහි නපුරුසයමාසයේ විසාහපනෙයෙදහර
 ණය දෙසැණියා නෙසෙනාදි විසාන.

1. නැවත ඉන් නිබාරණය වූ විට, තපපුරිසසදිස නිකායේ
තපපුරිසසදිස තපපුරිසසදිස, විශේෂයෙන් පුරිසසදිස, විශේෂ
යෙන් ගුරුසදිස, විශේෂයෙන් පුරිසසදිස, විශේෂයෙන්
තමා තපපුරිසසදිස, උත්තරපදනායකයෙකු.
ගුරුපුරිසසදිස, උත්තරපදනායකයෙකු.
තපපුරිසසදිස නිකායේ වූ නිකාය. ඉතිරි නිකායයන් සහ
උපමා දෙසටත් සඳහා සිතනු ලබන.

8 නැති ගුණමතිවතෙකානි විසෙසනභාවෙන ගුණභූතං පුබ්බිපදත්ථං අභිකානතො විසෙසිතබ්බි උත්තරපදත්ථෙ වතනිතිනසත්ථො ඉදං වුත්තං හොති යථා නපපුරිසසදදං විසෙසනභාවෙන ගුණභූතං පුබ්බිපදත්ථං අභිවතො අභිකානතො විසෙසිතබ්බි උත්තරපදත්ථෙ වත්තනි තථා අඤ්චි සමාසොති, ඉදං අත්තො වචනං සොබෙතු කාමො ගුණතිවත්තනානං මාත.

h නැති කරනු ලබන බැවින් එය සහතික කළ යුතුය. එය
 සහතික කළ යුතුය. එය සහතික කළ යුතුය. එය සහතික කළ යුතුය.

* ගුණිති ස්වභාව—පාඨයා හඳුනාගනී.

† විනෝදී ගුණ-සංකීර්ණ.

දරිතනම්නාමි-සබ්බසාමි.

සො පන සත්තව්වො හොති දුභිසානපපුරිසො
නතිසා නපපුරිසො, චතුර්විතපුරිසො, පඤ්චමිතපුරි
සො, ජලිනපුරිසො, සත්තමිතපුරිසො උභයනපුරි
සොවෙ'ති.

තස්මි, දුභිසානපපුරිසො යථා,—භූමිතගො, ගාමිග
නො'නතදි-නතිසානපපුරිසො යථා-දුස්සරකතං, සලල
චිද්දො'නතදි-චතුර්විතපුරිසො යථා-සමිතදුස්සං,
ආගතභුක්ත හන්තං'නතදි-පඤ්චමිතපුරිසො යථා-මෙට්ඨ
නාපෙතො, මොරහසං'නතදි-ජලිනපුරිසො යථා-
රජපුරිසො, ඛක්කුරස්සි, රුක්ඛමුලං'නතදි-සත්තමි
තපුරිසො යථා-රූපසඤ්ඤ, සංසාරදුක්ඛා'නතදි-

i උභයනපුරිසො යථා-දබ්බාහමණො, අස්සම
ණො'නතදි.....මහනාහ.

සමාසො, නිව්වං, නිව්වකාලං, නපුර්ස්සමානගො,
නපුර්ස්සසදි සතාස, කොච්ඡෙති, සුභවගෙනති, සමා
සසො, සමාසපකරණො, නපුරිසොති වුව්වතිත්ත
සො.....සෙසං උත්තානමෙව,

i උභයනපුරිසො දබ්බාහමණො අවසලොනතදි.....
එසී හ ව්‍යාහමණො=දබ්බාහමණො, ව්‍යාහමණසදිසානාස
සො.

හ නිසෙධො සතො සුත්තො දෙසාදිනිසමං චිනා
අසතො වා ඵලො නසමා කර්මව්‍යාහමණොති වෙ.

නස්මි සතො චිත්තමානස්ස, දෙසාදිනිසමං දෙසකාල
ආකාරං නිසමං, චිනා ධරෙඤ්ඤා, නිසෙධො, හ සුගතො,
කසමා? අඵලො අඵලතො, නථාති ඉධ වොරො ගාහි
නාසං චෝරො හටතිති එවං දෙසකාලනිසමෙනෙව
සතො වරුක්ඛ පටිසෙධො සුභෙස්ස, නාපි අසතො අචි
ත්තමානස්ස, සසම්මානාදිකස්ස නිසෙධො සුත්තො,
සසමා, නසමා දෙසකාලාදිගෙනදෙන † චිත්තමානො හ
ව්‍යාහමණසදෙන සහ ව්‍යාහමණසො අවතනමානො හ
දබ්බාහමණොති කර්මාසමාසො සිසා'ති වෙ—වොදනා,
සිසා නාසසො.....වුව්වතො.

† හෙතෙහි චිත්තමානො,

උනො දුග්ගා නතිසා ව භුඞ් පඤ්ඤි නවා
ඡට්ඨි ව සත්තමි චෙති සත්තධා නපට්ඨසා මනා'ති

නිසෙධනානුමාදෙන පථසෙධවිධි කුච්චි
පරස්ස මිච්ඡා ඤාණානා බ්‍යප්පායොපජ්ජතෙ.

අසමෙඤ්ඤි අභේදා, දෙසාදිනිසමෙනෙව නිසෙධස්ස
නිසෙධිනබ්බස්ස, අනුමාදෙන සද්ධිසංභාපි ඔසානාදිපිත
ස්වස්ස අනුභාසනෙන, බ්‍යධිසන්තානවිමුක්තස්ස පරාති
චිත්තකතකුනො වීස කස්ථි ජිවිතසර්වසද්ධිසෙ පථසෙධ
විධානං, ඉධ සර්වජ්ඣිවිඤ්ඤාණබ්‍යෙන්තර්නො කතා
උපලෙභනීති පථසෙධනං මිච්ඡාගතණං, නං ගහෙනා
නීතස්ස පරමාදිනො මිච්ඡාගාහස්ස ඤානත්ථං
සුඤ්ඤානං, විවර්ධනාර්ථෙන නික්ඛන්දිසාසා
රෙන විබර්තනං දුස්සිලප්පගලං අභිනිකා අසං භික්ඛුති
මිච්ඡානාහං ගණිතනති පරස්ස භාසං බ්‍රාහ්මණොති
නිසෙධිනබ්බස්ස පච්ඡානුභාසනෙ පථසෙධනං පරස්ස
විපරිතතහණං නිවස්ථානත්ථා සුඤ්ඤානං, බ්‍රාහ්මණ
සද්ධිසා බ්‍රාහ්මණනති වදනති භාසං බ්‍රාහ්මණොති
නිසෙධො සුඤ්ඤාන නි පරිභාසර්ග්‍යතෙ, උච්චි
ධො හි තස්සෙඤ්ඤා පසර්පථසෙධ පරිසුද්ධසමසෙනං
නස්සො "අසුර්වමපස්ස රුපදුරවා" නි අදිසු වීස උත්ත
රපදත්ථස්ස සබ්බං භොවං දිපෙති සො, පසර්පථසෙධ
ධ්වාවිනාමං, පන අබ්‍රාහ්මණ මානසෙති අදිසු
වීස උත්තරපදත්ථං පරිසුද්ධිචා, නංසද්ධිස වත්ථස්සා
කාරිසං පථපාදකති සො පරිසුද්ධසවාචිනාමං, වුත්ත ච

පසර්පථසෙධස්ස ලක්ඛණං වත්ථ නිකා
වත්ථනොඤ්ඤානු සා වුත්ත පරිසුද්ධස්ස ලක්ඛණනති -
තස්සෙඤ්ඤා, වත්ථ නිකා වත්ථනො අභාවො "අසංඛි
තො" නි අදිසු වීස ක්‍රියාපථිසංඛිතො, පසර්පථසෙධ
ස්ස ලක්ඛණං ගාමං, වත්ථනොති වුත්ත. නිවධිවත්ථනො
ඤ්ඤානු සද්ධිසෙ වත්ථනො, විධානස්ස නස්සද්ධස්ස සා
වුත්ත පච්ඡති, අත්ථනාර්ථධානා අත්ථිවිසෙසවිධානා

j ජනිතවූ කම්මකරණය, කම්මට වසා බාරගනින කම්මකරණය, — සඵ හි, කම්මෙ නිරිතෙ කතතා පසොපනච බාරෙති කම්මෙ සති ක්‍රියාපසොපනානං සංඛට්ඨො.

k නථා සකලොපාසං පට්ඨො අත්ඨස්ස ථෙ භාමාති බාරෙති අස්මිං සති එකත්ථ භේතකස්ස භාමව්‍යස්ස සංඛට්ඨො.†

පරිසුද්ධස්ස ලක්ඛණං භාවං නස්මිං පරිසුද්ධා පෙත්තා අබ්‍රාමෙතණි සිද්ධොසා සිජ්ඣති හ කොච්ඡෙදෙසොති අධිපාතො ඵලං නපුරිස්ස චිග්ගතා පහෙද්දහරණං දසෙස්සා නිගමනං දසෙස්සොනා උගෙද්දතිසා නතිසානනදිමානං නස්සො භාතවොතො ඵලං නපුරිස්ස දසෙස්සා ඉදති කම්මකරණස්ස චිග්ගතා පහෙද්දහරණි දසෙස්සා කම්මමිච්චෙනාදි වුත්තං.

j යො සමාසො කම්මමිච්ච භාමව්‍යං බාරෙති ඉති, නස්මිං යො කම්මකරණො භාවං ඵලං චිග්ගතා කතා ඉදති උපමාච්ඡෙත සාධකමිච්චං දසෙස්සොනා සඵතිනනදිමාන.

k නත්ථ අත්ඨස්සාති එකස්ස අත්ඨස්ස අස්මිං සතිති අස්මිං සමාසෙස්සං උත්තානමිච්චං උපමාසාධකං දසෙස්සා ඉදති අද්දො චිග්ගතං දසෙස්සොනා භුත්තනනදිමාන. භුත්තනති සමානං.

සාධකනාම, ප්‍රබ්ධාමි, ප්‍රබ්ධාදෙ, පකතිසං උත්තර පහෙදං එකමිගතති එකප්‍රිභොකසංඛත සංඛාතං භුත්තං සමානතාවං පකතිසා සමාසො බාරෙති සබ්බිද්ධ සබ්බිකාලෙ නස්මිං යො කම්මකරණාමකො, කතො? භුත්තකම්මකරණං බාරණොනොත්තො ඵලං චිග්ගතං දසෙස්සා පහෙද්දහරණි දසෙස්සොනා යො පනෙනනදිමාන.

† ඒත්ථ සංඛතනාමා උත නො දිස්සති විකාමකමෙව.

1 සො පන ජබ්බේධා ගොති, විසෙසනපුබ්බපදෙ,
විසෙසනොත්තපදෙ, උපමානපුබ්බපදෙ, උපමානුකාර
පදෙ, සමිභාවනපුබ්බපදෙ, අවධාරණපුබ්බපදෙති-
හති, විසෙසනපුබ්බපදෙ සදා-ජලචිතං උපල
බ්වති=නිද්දුප්පලං'නනදි-විසෙසනොත්තපදෙ, යථා-
සිතව නං උත්තමචෙති=සිද්ධාත්තං, උදකංතනදි-
උපමානපුබ්බපදෙ යථා-සංඛං ඉව පණ්ඩිතං=සංඛ
පණ්ඩිතං, ඛිණං'නනදි-උපමානුකාරපදෙ යථා-නගෙ ව
සො සිංහා වානි=නරසිංහො'නනදි-සමිභාවනපුබ්බ
පදෙ යථා-භූතේ ඉති බ්වි=භූතානුබ්විතානදි-අවධාරණ
පුබ්බපදෙ යථා-භූතේ එව ධනං=භූතධනං'නනදි-
ගෙනාහ-

විසෙසනපුබ්බපදෙ විසෙසනොත්තපදෙ.

උපමානපුබ්බපදෙ උපමානුකාරෙපි ව

සමිභාවනාවධාරෙ ව ජබ්බේධා කම්මධාරකා'ති.

m ජබ්බේධා ව බහුබ්බිති නි, බහුවො චිතො යා සත්ත සො
බහුබ්බිති, බහුබ්බිති සද්දිසත්තා අභිපි සමාසො බහුබ්බිති
වුච්ඡති.

n යථා බහුබ්බිති සදෙ, භූතේ සිංහො, නථා සකලෙ
පාසං සමාසො භූතේ සිංහො'නි-ගෙනාහ.

1 නති විසෙසනං පුබ්බපදං සත්තසොදං විසෙසන
පුබ්බපදෙ විසෙසනං උත්තමදා සත්ත සොදං විසෙස
නොත්තපදෙ, සෙසෙසුපි එසෙව නොදා-උදහරණ
නා අසො සුපාකවොඤ්ච-එවං කම්මධාරකා
දසොසො ඉදං බහුබ්බිතිං වුත්තනසොදා දසොසො
කාමො බහුවො චිතොසානනදිමාහ.

2 නති බහුබ්බිතිසද්දිසත්තාති බහුබ්බිති සදෙදන
සද්දිසත්තාති වුත්තං ගොති-යථා බහුබ්බිතිසද්දිති
අසොසද්දිසත්තානො නථාසං සමාසො අසොසද්දි
සත්තානො, නසමා එවං වුත්තනති දවද්ධිං-උපමා
ව චිත්ත පන-

ii භූතේසිංහො විසෙසනෙ සිංහො,

0 අණසම් පිනහාවෙන බහුබිඳිතිසමානතො
බහුබිඳිති නිදදියො සද්දසාවිදුහයෝ.

සොපන ඵන ත්වයපන ජබ්බිධො තොති, දුකිසාවන
බිඳිති, තභියාවනබිඳිති, චතුර්විධබිඳිති, පච්ඡිබහුබිඳිති,
පඤ්චබහුබිඳිති, සත්තම්බහුබිඳිති.

0 සාධකවචනෙ, අණසම් විසෙසයසම්, ස්වභාවෙන
බහුබිඳිතිසද්දෙන සමානතාවෙන බහුබිඳිති නිදදියො
අං සමාසො සද්දසාවිදුහි කතොහන්තො... බහු
බිඳිතිසද්දෙන සද්දසො අං සමාසොති, එනම් බහුබිඳිති
සද්දෙ දුරිසසාධනස්ස අසද්දපදවිසස විසෙසතො,
අතභවනෙත්වාං සමාසො සංඝාගමසංඝාතස්ස
අසද්දපදවිසස විසෙසතො තස්මි විසෙසනහාවෙන
බහුබිඳිතිසද්දෙන අං සමාසො සද්දසොති වුච්චති
තඤ්ඤානගුණසංවිඤ්ඤානාවෙන... තථාති අත
තභවනං සංඝාතො සමාසො අතගුණසංවිඤ්ඤානෙ
බහුබිඳිතිසද්දෙ අතගුණ සංවිඤ්ඤානෙ තගුණත
ගුණසංවිඤ්ඤානවසෙන මාං උච්චො තොති...
බහුබිඳිති පුරුසසමානෙති හි වුතො පුරුසානතමෙව
හවන් නිකාතකතං, ලභිකණ්ණ දුරිසමානෙති හි වුතො
ලභිකණ්ණා දුරිසොසෙව, කණ්ණං ජාදෙසො
අනන්තා... වුතංති.

සසංවිසෙසනෙත්වාති අසද්දපදෙත්ව් ලබ්භතො

තගුණෙ නාම සො අත්වා ලභිකණ්ණාදිකො ඥා

සත්ව් අසද්දපදෙත්වාං සො පරිව්වාතගුණෙ ව සො

ඉතංගෙ භබ්බිකාදි හි බෙගතානිතඤ්ඤො ඥාති.

තස්සත්වා, සසස ඥාත්වා විසෙසනත්වා පඬිගෙන
අසද්දපදෙත්වාන ගතෙන හි සසමා, තස්මා සො අසෙත්වා
තගුණෙ තගුණසංවිඤ්ඤානෙත්වා, නාම—ලභික
ණ්ණාදිකොහන්තො... ත්ව් බහුබිඳිතිමහි සො අසද්ද
පදෙත්වා, පරිව්වාතගුණෙත්වා තොති, තස්මි බහුබිඳිතිමහි
සො අසද්දපදෙත්වා, ඉතංගෙ අතගුණ සංවිඤ්ඤානෙත්වා
• නාම—ඥා භබ්බිකාදි හි බෙගතානිතඤ්ඤොහන්තොත්වා—
සසො උග්ගා 2 මෙව—

p හැප්, දිනියාවනුබිනිනි යථා—අනන්තවිභේද—සධ්‍යා
 ගමො, අභි රුද්‍රානාතරෙ—රුද්‍රෙකොනතදි—නතිසාවනු
 බිනිනි යථා—අති වෘද්ධො—සමභේ, ජිනමාරෙ—සගමා,†
 තතදි—වතුයිවනුබිනිනි යථා—දිනානතොකො—ගුන, ඛනන
 විද්‍යා—නාරිතතදි—පවිවිනුබිනිනි යථා—නිනනතජ
 නො—නාමො, අපගහසිර—ජනොනතදි—ජට්ඨි *වනුබිනිදි
 යථා—ජිනානතොකො—පුරිකො, සුඤ්ජකො—මුනිතතදි
 —සත්‍යමිබ්බිනිනි යථා—සමපනතසංකො—ජනපදො—
 පතිස්තමෙකො—පුරිකොනතදි—නොනොකො.

[illegible]

† ငါးပုစွန်ကော - ကုသိဒ္ဓိ

— * සබ්බසංඝායාං උත්තානෙය්වාති ඛාසනි.

දර්ශනානිසා වෙව වතුන් පවති නරි

ජනි වසනාමිවෙත් ජබ්බිධෙ සං ඛුබ්බිති'ති.

r පුන උපමාවසෙන දව්ධො, පඨමා උපමාවනුබ්බිති,
ජබ්බිඋපමාවනුබ්බිති වෙති-හන්, පඨමා උපමාවනුබ්බිති
යථා—නිත්‍රොධාරිමණ්ඩලො-රුජතුමා'නර, වසබ්බු
නො, 'හගවානන්දි—ජබ්බිඋපමාවනුබ්බිති' යථා—සුවණ්ණ
වණ්ණො-හන්වා, බු හමසරෙ-හගවා'නන්දි—නෙ
නාහ.

s පඨමා උපමාව ව ජනි ව උපමා නරි

දව්ධොව බුබ්බිති වුන තො ලිඛිතවිභාජනා'ති.

දිගුරවං විධා මනොති, වෙ භාවො දිගු, දිගුසදි
සන්තා අසම්පි සමාසො දිගු, මිති ලකඛණෙති ගතො
දවගතො සුතො'ති වා දිගු, සඛිකපුර්විකානා නපුංස
කලිඛිකකවචනනා ව මිති පදෙහි සංඛෙපං ගව්හතිති
වා-දිගු—නෙතාහ.

r නන් නිත්‍රොධො විස පරිමණ්ඩලො ගසසයොසං=නි
ත්‍රො ධාරිමිතිලො, දථවා නිත්‍රොධො විස පරිමණ්ඩලො
අනන්ති=නිත්‍රොධාරිමිතිලො-වසබ්බුනො විස සුගතො
අසන්ති=වසබ්බුනො-සුවණ්ණ සාස විස වණ්ණො ගසස
සොසං=සුවණ්ණවණ්ණො—බුහමසරෙ සරෙ විස
සරෙ සසස සොසං=බුහමසරෙ—මජ්ඣෙකිලො
පොසං.

s සන්තනාථාසං ලිඛිතවිභාජනා X පකාසිනො නා
නො—සෙසා උතනානමෙව—එවං බුබ්බිතිං
දසෙසනා දුෂ්ඨි දිගුසමාසං සසෙසතුං දිගුවචනන්දි
වුතනං.

නුන් දිගුසදිසකාති දිගුසදෙද සංඛිත පුර්විකා
අසම්පි සමාසො සංඛිතපුර්විකා තසමා දිගුසදෙදන සදි
සන්තාති වුතනං—සෙසං උතනානමෙව.

සාධකවචනනාථාසං පුර්විකා-සංඛිත එකනපුංසක
සංඛිතා තුලකාධිකරණව සසස සමාසසස අනි මිති
පදෙහි සංඛෙපං සො සමාසො ගව්හති ව සබ්බික සබ්බි

සංකීර්ණ තුලනවිකරණ විසි ගව්‍ය නි සබ්බද්ධ
සංකීර්ණං සමාස ඤාති X දිගුරෙවං විධා මනො 'හි
a සො පන ද්‍රවිධො හොති, එකහාවි, අනෙකහා
වි ච - නස්ති, එකහාවි යථා - හිලොකා, තිමලං 'තතදි-
අනෙකහාවි යථා - පච්ඡිද්ධාති, පච්චලාති 'තතදි
තෙතාහ.

b එකහාවි අනෙකහා දිගුරෙවං විධා මනො
එකො සමානිතොතස්ති එකො ච අසමානිතො 'හි
c වෙසු ච තුබ්බිතො ඤාතොති, වෙ වෙ භාමාති
වසු, වසු වසෙන වා සිතා භාමාති වසු, වසුසදි

කාලෙ සො සමාසො, සමාසඤ්ඤාති X දිගුසමාසවි
ඤ්ඤාති; දිගුරෙවං, විධාමනො පකාසිතො, තසෙයා,

a එකහාවිති එකතං හාවිතා පකාසිතා සිලමසාති
එකහාවි - අනෙකහාවිති අනෙකං ඔග්‍රවචනතං
හාවිතා පකාසිතං සිලමසාති අනෙකහාවි - තෙසා
උදගරණා දසෙසතා හිලොකානතාදි මාහ.

තස්ති තෙසා ලොකා සමානවා = හිලොකා, තිණං
ලොකානා සමානාරෙති = හිලොකං - ඉතරෙසු එසෙවත
සො - අසං එකහාවිසමාහාරදිගුනාම - පච්ඡිද්ධාති =
පච්ඡිද්ධාති - සෙසෙසු එසෙවතෙයා - අසං අනෙකහාවි
අසමාහාරදිගු නාම.

b සබ්බතහාපියං - එකො සමානිතොති එකො සමානා
රෙ නාම 'තසෙයා - තස්ති විසු දිගුසු, එකො අසමානි
තොති එකො අසමානාරෙ නාම 'තසෙයා - සෙසං
උත්තානමෙව - එවං දිගුසමාසං දසෙසතා ඉදං
වසුසමාසා දසෙසතං වසුසදිගතාති වුත්තං.

c එස්ති වෙ වෙ සද්ද විසෙසන විසෙසනාමිත තුහ
වහති, අසමිපි සමාසො පුබ්බපරපදානං විසෙසනවිසෙ

X සංකීර්ණංගව්‍යඤ්ඤාති - කෙසුචි.

සහ්‍යා අයවුපි සවිසෙසා වලො, අනුතමසො වෙ වෙ
පද්‍යානි එකසො සමොධානාමච්ඡි ගව්‍යනිති
විශ්‍යංගොතොහ.

1. වලොන සද්ධසතොති වෙ වෙ ගව්‍යනිති වා සති.
සසමොධානානො නස්මා වලොති පරිදිපිනොති
සො පන වතුබ්බිකො හොති, සමුච්චයො, සමාහා
නො, අනුතමසො, ඉතරිතරයොගොවොති, -තානි,
සමුච්චයො යථා-රමුප්පා, වතුසුරියා'නසදි-සමා
හානො යථා-සංඛපණං, ගිතවාදිතො'නසදි-අනුතම
සො යථා-වසිට්ඨිවෙසාමිතො, සමුච්චයො'නස
දි-ඉතරිතරයොගො යථා-දෙවදතායසසදිතො,
නිසිං කලං කගෙතො, සාරිපුතොමොගොගො
නා'නසදිංගොතො.

2. සමුච්චයො සමාහානො නා අනුතමසොපි ව
ලොතිතරයොගොති වලොනාමවතුබ්බිකොති

සාහාලෙන නහවති, නස්මා වතුසුරියො සද්ධසතොති
පුත්තං-නාති වතුසුරියො උහසපද්ධතොනො අසමි
සමානො තලො-නස්මා එවං පුත්තනති වෙදිනබ්බි.

සෙසං උත්තානමවංගොති වතුසුරියො සමාහො.

3. සාධකවචන හාපිං-සතිං සෙසං හි සමාහො නස්මා
කාරණං සෙසං උත්තානමවංගොති වතුසුරියො
වතුසුරියො දසොනො ඉදං වතුසුරියො වතුසුරියො
පහෙදං දසොනො සො වතුබ්බිකො'නසදි පුතො.

4. නස්මා සමුච්චයොති සද්ධසතො උච්චිතාතිති සමු
ච්චයො, අච්චා කමපදං සද්ධසතොති සුසාපදං උච්චි
තාති එතෙනාති සමුච්චයො, නානා නාමානං සමාහ
රණං සමාහරණො, අනු පුත සුසාපදං චිතාතිති-අනු
ච්චයො, ඉතරිතර නාමෙන සොගො ඉතරිතරයොගො,
උදහරණති උත්තානාගො.

5. සමාහරණාපිං-අනුතමසො සුසාපදොගො-වලොනාම
වතුබ්බිකො වතුසුරියො පහෙදොගො-සමා-කමා

† වතුසුරියො-නස්මා.

g අබ්බසාදිතො වා විධා භෙදාති, බ්බසං භවිතං
 යෙත්වා නෙ බ්බසාදිතො, බ්බසං විජායං යෙත්වා භවි
 තං පාපුණ්ණි, තස්මා නෙ සමාසාබ්බසාදිතොති
 ආචරියොති වර්තනොති, ඉති වර්තනොතිං විජ්ජාදි
 සාදිතං පටිපත්තිසංගාවතො න බ්බසං භවිතං
 අබ්බසාදිතො, යො යමාසො බ්බසං විජායං යෙත්වා
 න භවිති පාපුණ්ණි, තස්මා අබ්බසාදිතො'ති ආචරි
 යොති වර්තනොතිං භවිතො.

h තිහි ලිඛෙති යො යමා විජායති ච සත්තං
 බ්බසං න පාපුණ්ණිති 'බ්බසාදිතොති නිත්තො'ති.

යනම්ගෙන පන සමාසාදිතොති, තස්මා විජෙ
 න දුට්ඨො පකාසිතොති—සමුත්ථාදිතොති, විජෙත
 සමුත්ථාදිතොති, යමාසො න භවති ක්‍රියාපෙතො
 තං නාමානං අද්දාදිතොති, අද්දාදිතොති, වි
 යො—පාපුණ්ණි. පාපුණ්ණි පටිපත්තිං යෙත්වා සත්තං
 සමුත්ථාදිතොති—දනම් දෙති සිද්ධි රක්කාතිති, දනම්
 යො—දිවං විජ්ජායමාසං දිවොති, දුට්ඨො අබ්බසාදි
 යමාසං දිවොති, අබ්බසාදිතො'නිත්තො.

g තත්ථ විග්ගහවාකොස්ස දෙවො සුපාකටො යෙවංගෙ,
 අකුලො වස දිස්සති තස්මා දිවං ගෙහොගොති—අබ්බ
 යමිති උපසංගතිපානානං සද්දා ලිඛිතවිචිතොති
 බ්බසාදිතොති, අබ්බසාදිතොති, අද්දා විජායමාසං පකාසෙති
 අබ්බසාදිතො—අබ්බසාදිතොති, නිත්තො, නිත්තො
 විජිතිති අබ්බසාදිතො—අද්දා නිත්තොති, කද්දාදිතොති
 සමුත්ථාදිතොති, තස්මා, "පටිපත්තිං" නිත්තො
 සිද්ධිතොති"ති පටිපත්තිං නිත්තො, පටිපත්තිං විජිතිති.

h සාධකවිචිතොති—තිහි ලිඛෙති යමා විජායති ච සත්තං
 යමාසො බ්බසං න පාපුණ්ණි ඉති තස්මා අබ්බසා
 දිතොති නිත්තො පකාසිතො'නිත්තො.

i යො පන පුට්ඨො හොති-නාමපුබ්බපදො අබ්බංගුබ්බපදො චෙති, —තත්ථ, නාමපුබ්බපදො, යථා—
ගාමිපාති, විනප්පතීතනදි—අබ්බංගුබ්බපදො, යථා—
උපනගරං, උපගඛා තනදි-යො පන සත්තාමිහ
ත්තංගුකුලො ලිඛිතත්තංගුගතො හොති. යානි
යානි බ්ලාහි යාබ්ලනති, එවං පඨමා. යොනම
නුවත්තතො අනුසොතනති, එවං දුතියා. ජිවිත්ත
පරිමාණෙන නිබ්බති යාවජ්ජිවනති, එවං තතියා.
සමාස උපපතො උපසංඛාති, එවං චතුර්ති. ගුණ
භො උචං උග්ගුණනති, එවං පඤ්චමී. නගරස්ස
අනෙතා අනෙතා නගරනති, එවං ජට්ඨි. නගරස්ස
සමිපො වත්තති උපනගරනති, එවං. සත්තාමි-
හෙනාන.

j නාමපුබ්බපදො වුත්තො නථා අබ්බංගුබ්බකො
යො විහත්තංගුකුලො ච ලිඛිතත්තංගුගතොති

k පටිනාහනං චතුර්ථිකනති, උත්තරපදස් පට්ඨා
නො, පුබ්බපදස් පට්ඨානො අඤ්ඤපදස් පට්ඨා
නො, උග්ගපදස් පට්ඨානොචෙති, තත්ථ—උත්තර

i නාමං ජිව පුබ්බං පදං සත්තං සොඤ්ඤං නාම පුබ්බපදො -
අබ්බංගු සංඛාරා උපසංගතිපානා ජිව පුබ්බ පද සත්ත
සොඤ්ඤං අබ්බංගුබ්බපදො.

උග්ගරණෙසු නාමස්ස පති ගාමිපාති, නගරස්ස උප-
සමිපො වත්තනති උපනගරං සෙසං-සුපාකවමෙව.

j ලිඛිතත්තංගුගතොති ලිඛිතත්තංගුගතොත්තං
ගුගතො—එවා විසතිප්පතෙදං සමාසං දෙස්සනා ඉදං
තෙසං පටිනාහනං දෙස්සනං පටිනාහනං චතුර්ථිකා
නනදිවිහ.

k උත්තරපදස්ස අනෙතා පට්ඨානො සත්ත සොඤ්ඤං උත්ත
රපදස්ස පට්ඨානො, පුබ්බපදස්ස අනෙතා පට්ඨානො සත්ත
සොඤ්ඤං පුබ්බපදස්ස පට්ඨානො, සමාසපදනො අඤ්ඤපද,

පදනිපයාධිකාරී තප්පරිභා, පුබ්බපදනිපයාධිකාරී
උත්තරපදනිපයාධිකාරී කම්මධාරයො, අඤ්ඤපද-
නිපයාධිකාරී බ්හුබ්බිති, පුබ්බපදනිපයාධිකාරී දිගු,
උත්තරපදනිපයාධිකාරී විඤ්ඤ, පුබ්බපදනිපයාධිකාරී
අබ්බසිභාවොති-වෙතාහ.

වෙනස්වන සමාසය. පටිපාත්ත. වතුබ්බිධි,
පදනිපයාධිකාරී සාධන විඤ්ඤය. අනිප්පයාධිකාරී
තත්-උත්තරපදනිපයාධිකාරී-තප්පරිභා යනි,
කම්මධාරයො තනදි-වෙතාහ.

එකවිධි තප්පරිභා පටිපාත්ත විභාජිතො
පරපදෙසිති වුත්තතො පටිපාත්තපදෙසිති.
පුබ්බපදනිපයාධිකාරී කම්මධාරයො යනි-නිප්ප-
යාධිකාරී-උත්තරපදනිපයාධිකාරී කම්මධාරයො
යනි-පුබ්බසමාසය තනදි-වෙතාහ.

පටිපාත්ත ව දුට්ඨො සමාසය කම්මධාරයො,
පුබ්බභූතවිඤ්ඤො විඤ්ඤො විභාජිතො'ති
අඤ්ඤපදනිපයාධිකාරී බ්හුබ්බිති යනි-අනිප්ප-
විභාජිත රුභොසා තනදි-වෙතාහ.

පටිපාත්ත එකවිධි සමාසය හි බ්හුබ්බිති
අඤ්ඤනිපයාධිකාරී පටිපාත්ත අඤ්ඤ හි බ්හුබ්බිති'ති.
පුබ්බපදනිපයාධිකාරී දිගු යනි-නිප්පයාධිකාරී-තනදි-
වෙතාහ.

දිගු සමාසය විඤ්ඤයෙහි විඤ්ඤයෙහි පටිපාත්තො
සමාසය පුබ්බභූතවිඤ්ඤො විඤ්ඤො විභාජිතො'ති
උත්තරපදනිපයාධිකාරී විඤ්ඤ-යනි-දිගු භාග්‍යාග්‍යා
තනදි-වෙතාහ.

වේදී පටිපාත්ත සසය සොයා අඤ්ඤපදනිපයාධිකාරී,
උත්තරපදනිපයාධිකාරී අනිප්ප පටිපාත්ත සසය සොයා
උත්තරපදනිපයාධිකාරී-සසය උත්තරපදනිපයාධිකාරී.

ඒ පඩිතනේ; එකේමො උසස්පදයාධාරණො
 චිත්තාගතො බ්‍රහ්මචරියො විශ්වකුමාරො විහාරිණා'ති.
 පුබ්බපදත්ථප්පාදො අබ්බසාදො—යථා, උප
 භායං 'තනදි-තෙතාහ.

• m පඩිතනකඩ්ඪසාදො පුබ්බපදයාධාරණො
 විප්පාදො තදඤ්ඤත්ථි ඒඤ්ඤතඤ්ඤොවිහාරිණි'ති

පුතොපුතාවසා විධාරි, ඉමෙ පත සමාසා ලුහ්ඨා
 ලුහ්ඨවසො විධා හොන්ති-තත්ථි-ලුහ්ඨසමාසො-
 යථා-ගාමො ධර්මාහි සසා සමාවතාරිති=ගොධ
 තො, සාධිතසා දුස්සං=නාතිනදුස්සං 'තනදි

අලුහ්ඨසමාසො යථා-උරස් ලොමාහි සසා බ්‍රාහ්ම
 ඤ්ඤා සමාවතාරිති-උරස්ලොමො, ගොණිතො
 පති=භවිමිති'තනදි.

n පුත යුමාත් වච්චසො දුට්ඨො තොන්ති-තත්ථි-
 නිව්චසමාසො යථා-කුමාරො කුමාරිති=කුමාරානර
 'තනදි-අතිව්චසමාසො යථා-රඤ්ඤො පුතො=රජ
 දුමහො' තනදි-තෙතාහ.

සමාසා ජබ්බිධා ඤ්ඤාසා සත්ථව්සර්ධා පුත.
 නිව්චාතිවච්චසොති පුතොපුතොති විධා'ති,

1 විහාරණොභිභුට්ඨොති පහෙදවසො බ්‍රහ්මචරියො
 වඤ්ඤා'තනෙතො-

m මිත්තධාරණො තදඤ්ඤත්ථාති තනො අබ්බසාදි
 භාවසමාසො අඤ්ඤත්ථි සමාසෙ ජප්පකාරෙ පඩිතො
 ඤ්ඤතඤ්ඤො'තනෙතො=ලුහ්ඨාලුහ්ඨසා උහ්ඨානමෙව.

n නිව්චසමාසෙ පත පාලියා කුමාරසද්දො කාරසද්දො
 ඉමෙ සද්දො අසමාසා හුතා නකදුච්චාකාරවසොති නිව්ච
 නාති තත්ථා නිව්චසමාසොති වුත්ථිකං අතිව්චසමාසෙ
 පත රඤ්ඤොපුතොති වාකසමාසොති නිව්චති කදුච්ච
 සමාසවසොති රජපුතොති නිව්චති තත්ථා අතිව්චසමා
 සොති වුත්තං—සෙසා උතොනමෙව.

උපිං සුභතභ්‍යාසුභතභ්‍යවිභේදන දුභිධෝ සමාසෝ-
 තභ්‍ය-සුභතභ්‍යෝ පච්ඡිධෝ, සඤ්ඤිකභ්‍යෝ, සංග-
 තභ්‍යෝ, සංරක්ඛතභ්‍යෝ, සංසට්ඨිකභ්‍යෝ, පුද්ගලභ්‍යාන-
 මෙකභ්‍යානභවොති, -තභ්‍ය-සඤ්ඤිකභ්‍යෝ යථා-සපු-
 තතපිතා 'තභ්‍ය-සංගතභ්‍යෝ යථා-දුක්ඛා, පිනො,
 තභ්‍ය-සංරක්ඛතභ්‍යෝ යථා-රුප්පුරිසෝ' තභ්‍ය-සං-
 සට්ඨිකභ්‍යෝ යථා-සංයාදනො 'තභ්‍ය-පුද්ගලභ්‍යාන-
 මෙකභ්‍යානභවො යථා-සෙතපභවො 'තභ්‍ය-ආස්වත-
 භ්‍යෝ යථා-ආවඤ්ඤාලොකිකානි මුක්තානි, අසංව-
 භොජි තභ්‍ය-

ඉමෙසමන සමාසානං ඵකාදසස්ථු ධාතොස්ස සමා-
 සසඤ්ඤා භා භොති.

නිචාරණේ, පූරණේ, ගුණවචනේ, සුභිතභ්‍යේ,
 සතතප්පිතභ්‍යේ, අබ්‍යයභ්‍යේ, තඤ්ඤාපච්ඡේදය, අඤ්ඤ-
 යමානාධිකාරණේ, තප්පවචයනේ, කමිති-
 කාතරිති-තභ්‍ය-නිචාරණේ යථා-රුක්ඛනං දක්ඛනී-
 යතරෙ රුක්ඛ, තාර්තං දක්ඛනීයතමා තාර්තභ්‍ය-
 පූරණේ යථා-අනෙතනිසිකානං පච්ඡිධෝ අචරි-
 යෝ, වක්ඛිකානං තතිරෙය මාසේ 'තභ්‍ය-ගුණවච-
 නේ යථා-කාකස්ස කණ්ඨා උක්ඛා, දෙවදක්ඛස්ස-
 සෙතා දන්තා තභ්‍ය-සුභිතභ්‍යේ යථා-ඵලානං
 සුභිතො තාපසො, භොජනස්ස සුභිතො මාන-
 භවො' තභ්‍ය-සතතප්පිතභ්‍යේ යථා-පායාස්ස සතතා

උපුත්තසුභතභ්‍යාසුභතභ්‍යවිභේදන දුභිධෝ සමාසෝ-
 තභ්‍ය-සුභතභ්‍යෝ පච්ඡිධෝ, සඤ්ඤිකභ්‍යෝ, සංග-
 තභ්‍යෝ, සංරක්ඛතභ්‍යෝ, සංසට්ඨිකභ්‍යෝ, පුද්ගලභ්‍යාන-
 මෙකභ්‍යානභවොති, -තභ්‍ය-සඤ්ඤිකභ්‍යෝ යථා-සපු-
 තතපිතා 'තභ්‍ය-සංගතභ්‍යෝ යථා-දුක්ඛා, පිනො,
 තභ්‍ය-සංරක්ඛතභ්‍යෝ යථා-රුප්පුරිසෝ' තභ්‍ය-සං-
 සට්ඨිකභ්‍යෝ යථා-සංයාදනො 'තභ්‍ය-පුද්ගලභ්‍යාන-
 මෙකභ්‍යානභවො යථා-සෙතපභවො 'තභ්‍ය-ආස්වත-
 භ්‍යෝ යථා-ආවඤ්ඤාලොකිකානි මුක්තානි, අසංව-
 භොජි තභ්‍ය-

පුද්ගලා බ්‍රාහ්මණ, භික්ඛාය සහනාපිතො භික්ඛු
 'තනදි-අඤ්ජයතේ යථා-බ්‍රාහ්මණස්ස නත්වා, වසල
 ස්ස නත්වා' තනදි-තඤ්ඤාපච්ඡයෙ යථා-බ්‍රාහ්මණස්ස
 නත්තධ්වං, සමණස්ස නත්තධ්වං, තනදි-අඤ්ජ
 සමාණස්සිතාරණෙ යථා- සාර්ථුත්තස්ස මහජනනා
 යසො, කච්චායනස්ස මහජනනා යසො' තනදි-
 නත්තව්වයනනා යථා-රඤ්ජ හරො ජොසො, ගරු
 ලොක හරො නාගො තනදි' කම්මති යථා-අඤ්ජ
 ස්ස අනොපාලකොනා ගාථිනං දුගො, අවජ්ජස්ස
 අරජකොනා වත්ථිනං ධොවනං 'තනදි-නත්තති යථා-
 බ්‍රාහ්මණස්ස තතො සත්තාග්ග, සමණස්ස නත්තො
 සත්තාග්ගෙ තනදි-තෙනාන.

සුගතං පච්චාදිතො අසුගතං පච්චාදිතො මතො
 අඤ්ජසනාති අසුගතං ඵකාදස් පකාසිතාති,
 ඉති බාලපරබෝධනාය උච්ඡිතො උච්ඡිතො සමජනනා
 සමජනනා

පුද්ගලා අපථා පුද්ගලා, තෙසං ඵකාදස් හාවසති පකා
 සෙතිති පුද්ගලානමෙකස්සානො-සහජුතොන පිතා
 මතනතිති සපුත්තපිතා-දුගමං අපති හතමතිති දුගමං
 සිතො, දුගමන පමාගමොතනතේ දුගමස්මිං, සම්
 තතනා-සප්පිතා සංඝවෙසා ඔදනො සඥොදනො-
 ගෙනො වර්සා පච්චාදාති සෙතපවො-නත් සෙතො
 ති අසති අබෙදනවිසෙසනං ඵකො අතො, පචොති
 අසාධාරවිසෙසනං ඵකො අතො, උභිනානා අසනා
 සති විසෙසන විසෙසනානොවන අධාරඅබෙදනනාවන
 ව ඵකත්තමානො හොති- න වඤ්ඤං සලොකෙහතිති
 අවඤ්ඤොලොකිකාති- බෙලසිංහාණිකා ඉණ්ඩි, ඉවති
 ඵකස්මාතිමුඛං නාති මුඛාති-න සබ්බං මහකාණාපනං
 භුජනිති අසමිහොජ්-පිලානං සුතිතො පලෙභි පුරිතො,
 තනදි-සෙසං උභතනමෙව බ්‍රාහ්මණස්ස තතො

එවිට සබ්මැස්ට්‍රිකාමානං හිතවූනං ජනකං
සමාසං දෙසායාද්‍රුතිපටිපාහකාමානං හිතවූනං
හිතං අනෙකභවනං - නානප්‍රභවය විප්‍රා
ජිණ්ණං නඛිතං දෙසායාද්‍රුති,

අ සිසෙයා ව අතිසම්මුලොකා ජානනායාස යා නානං
නඛිතං නාමිතං ප.නං ඉති විද්‍යාද්‍රුතිසංඝ්‍රහො
සි ආහ,

බ්‍රාහ්මණ කථා' තසදො-දතිතං සාමිවනං-
බ්‍රාහ්මණස්ස කතාබ්‍රහ්මණි බ්‍රාහ්මණො කතාබ්‍රහ්මණා
දො-කතාරි සාමිවනං-බ්‍රාහ්මණස්ස කතොති
කතාරි සාමිවනං.

ඉති විවිතතසාරනාමිකාස බාලප්‍රබෝධනවිකාස අපි
අද්‍රුතසද්‍රුතිකානං මද්‍යපද්‍යානං පවුලකාසාස
රවිනොසමාසවිතිවජ්‍යොද්‍රුතිකො පරිවෙදෙද පවිතො

එවං වාචකවසෙන සමාසං දෙසායාද්‍රුති විනාහ
පටගතදවසෙන නඛිතං දෙසායාද්‍රුති "එවං සබ්මැස්ට්‍රි
කාමානං-පෙ-පඬිතොති ආහ" නතද්‍රිමාරඛං.

"නථ එවං සබ්මැස්ට්‍රිකාමානං-පෙ-දෙසායාති අති
කතනාමිපකඛනං; නිගමනං දෙසායාද්‍රුති "ඉද්‍රුති පටි
පණ්ණකානං-පෙ-පඬිතොතිආහ" නි පටි අද්‍රුතනානාහ
නාපෙකඛනංදෙසායාති.

අ පටි අද්‍රුතනායාස පන වචනකෙසිස පඬිතකෙසිස ව
සිසෙයා අතිසම්මුලොකාති විනොයා. කෙසිස ජානනායා
ස කථාසනෙන සං පඬිතකෙසිසං පකරණං කතා
විනාති නං නඛිතා නාම ජානනාති විද්‍යාද්‍රුතිකාති "පඬි
තොති පඬිතෙනාති යොජනා-පඬිතොති කරණ
තොති පඬිතෙවිවනං-පඬිත "ද්‍රොෂ්ටවිතො"ති එවං
පටි අද්‍රුතං දෙසායාද්‍රුති විනාහනං දෙසායාති
'නඛිත'නාතිආහ.

1. තනිතනති, තසස සිතං, තසස වාසියාදිකං
 අප්පික සිතං අනුරූපවසෙන පවතනං ණප්පව්ව
 යාදිකාරියං තසිතං, තසමාසිතං තසිතං, තසමා වා
 ලිසිතො පරං ලකිකිණවසෙන සිතං සසිතං
 ණප්පව්වයාදිකාරියං වා තසිතං තෙසං වා වාච
 නාප්පික * ව බොධනානං කුලසුතතානං සිතා
 ණප්පව්වයාදිකාරියං තසිතං, තෙසං වා අප්පාදු කු
 ලානං සද්දිකුප්පානං සිතං ණප්පව්වයාදිකාරියං
 තසිතං තමපන පව්වයාසනානා සද්දිකාසිත
 මසස තෙසං අප්පව්වයාදිකං සිතාහි තසිතං,
 ගොතනාදිහි භවිතබ්බතනා තෙසං ගොතනණ
 සද්දිකං සිතාහි තසිතං, සද්දිකිකමාස පටිපතනා
 නං සිතාසාධනානා වා තෙසං සවණසිසුතන
 සිසුනානං සතහි තසිතං, පව්වයාසස සාධන
 නා වා තෙසං බුඩ්ධිකං ජනනං ණාරකානං
 සිතාහි සසිතං, තසිතහි පසසබ්බං. තසා

රාතමහාරෙ, “තෙසු මුඛි ලොපානමිතිකාරවිපරි
 තාදෙසානෙ” ‘හි, ආගමලකිකිණෙන දකාරනමං
 නාම, විකාරලකිකිණෙන හකාරසස ධකාරනතා
 නාම, දකාරසංයෝගවසෙන පරකාරමුපනිත
 තසිතමිති භවති.

2. තනි තසස අප්පික සිතං තසිතනති වා, තෙසං
 වසියාදිකං - අප්පිකං - තසමා නිව්ඤ්ජිතො පරං
 ප්පාසිතං සසිතනති තසිතං, ණප්පව්වයානමෙතමිති
 වචනං, තෙසං වා නාමිකපදානං සිතං උපකාරනති
 තසිතං, අප්පිකවසෙන වා පරසමසුද්ධිසෙන වා
 ණප්පව්වයා තසිතා නාම, ණප්පව්වයා තසිතනති
 - තසස සිංසද්දිකිකං - මුත්තනා අසං සාගේ - ඉද්දිහි
 රූපසිතිං දකෙසෙනා තසිතනති වසසබ්බං නාමිති.
 අප්පා සුපාකවොගෙවු එවං විගහනුපසිතිං වදකෙස
 සිං ඉති පනෙදං දකෙසතුං නං පන තනදි මුත්තං.

* වචනාප්පික - සාප්පි

ස තං පත සංඛෙයා තිවිධංගොති, විජාරතො
අනෙකවිධං ගොති-තෙතාන.

සාමන්තෙකවිධයභාවාකාරිකං තිවිධං තඤ්ඤා මහා
සංඛෙයා පුත විජාර අනෙක විධමිත්තනානි
තත්ථි-සාමන්තෙකවිධො, පච්චෙදසතවිධො, ගො
තත තවිධො' තරතනදිතවිධො, රහාදිතවිධො'
ත්තනදිතවිධො; සමුත්තතවිධො, ස්වභාවතවිධො, උප
මාතවිධො, නිසේදිතතවිධො, බ්‍රහ්මලතවිධො, ගො
සිතවිධො, තදස්සති තවිධො, පඤ්ඤා තවිධො,
පුරණ තවිධො සංඛිතතවිධො, විභාගතවි
ධො'ති-තත්ථි-තිවිධො ගොතතතවිධො,
උත්තාසම්පදස්සි'ති-තවිධො-තෙතාන.

වාසිවෙසා ගොතතො වෙ ව
කව්‍යානො අග්‍රිවෙසකො
මොග්‍යාලොකො ව භාදෙයො
උත්තාසම්පද ගොතතතවිධො'ති.

විජුදෙවො ව විවෙජා ව භාරදෙයකවොපි ව
විජුස්සිමො තවිධොනාම ඡිකොකණ්ණාදිගොතතිකො
ත්තතතවිධො අස්මව්වයා ගොතති. තෙතාන,
මොග්‍යාලොකො ව භාදෙයො ව
මොග්‍යොති භාදෙයොපි ව
මොග්‍යාලොකො ව භාදෙයො
ගොතතතවිධො මතො'ති.

තරතනදිතවිධො වත්තාග්‍රෙ පච්චෙයා ගොතති-
තෙතාන.

වෙ පච්චෙයා භික්‍ෂායෙව විජු සුතොත්තං විජුතො
විජුපාදිගොතනොගොති වුත්තානිකානිකාදිවිජු

ස තත්ථි සාමන්තෙකවිධයභාවාකාරිකං සාමන්තෙකවිධයභාව
නාමිකං තිවිධං තඤ්ඤා සංඛෙයා සංඛෙයා විජාර
විජාරවිධො අනෙකවිධං ජිත්තනති යොජනා.

පච්චෙයා අග්‍රිවෙසකො වෙ පච්චෙයා භික්‍ෂායෙව විජු
විජුපාදිගොතනොගොති වුත්තානිකානිකාදිවිජු

‘ගුහාදිනසිතො ඵලකො පච්චයො හොති—තෙජානං.

u ගුහාදිනසිතො ඵලකො පච්චයො ස ණකාරකො
සංඛිතොතොවිච්ඡෙදොදයෙතදුතොකාසෙථිසුයොසි
තො’ති.

භුතභූතසිතොප්පච්චයොහොති—තෙජානං,

v ඉමියා චෙ ඉතියා ච ඉකාදිගතභූතොතා ව.
කියොපි ච චසදෙදොත භුතොතො හොතාති ප්ථවයො’ති
සමුත්තසිතො තායො පච්චයො හොතාති, ඵලකො
පච්චයො ලිඛිතතොයෙයෙවි වතනති—තෙජානං.

w කණ්ණොපාපච්චයා වුත්තා සමුත්තෙථි සලිඛිතකා
ලිඛිතතොයොතොතිතොහොතිතාප්පච්චයොඉධා’ති
සාතනසිතො ඵලකො පච්චයො හොති—තෙජානං.

x ජයොසොපච්චයොඵලකොවතනතොති. තාතසිතො
සද්ධිසෙථි ඉයදුලා. තො ඉධි. තාතිවුත්තා’ති

තමසිතොතාදිසුකෙතන ව ඉමෙති සුකෙතනි වුත්තමෙව
තනති, විකපාතදිගතභූතොතොති තමසිතාදිසුකෙතන
ආදිගතභූතොතෙව තෙතෙව විකපොත ව ණික ණික
පච්චයා චෙ චෙ වුත්තා’හතෙයො.

u ගුහාදිනසිතො ඵලකො ණපච්චයො, ණ ඵච ණත,
රො, අපච්චයො භාඤ්ඤානාසස සමමිසෙයා, සඬඛි.
කො සකො ඵච ණකාරො=සණ්කාරො—අථවා ණකා
රසා අපො. සණ්කාරො—‘අත්තානො’ තතදිසු
තො අගතභූතොතො සකසද්දයා සාදෙසො හොති
අමෙයම්. අපො අසිද්ධොතො—අඤ්ඤමි ණකාරොත
සත යො වතනතො යො=සණ්කාරො-ණ්ඩුවනො.

v තතභූතසිතොත ඉමිදුසපච්චයා ආදිගතභූතොත ඉමි
ඉසඉසපච්චයා වසදෙදොත කිසපච්චයො ඉමි ඡ
හොතාති.

w සමුත්තෙථි සලිඛිතකාපච්චයා සලිඛිතකාති කිලි
ඛිතකාවුත්තා නාපච්චයො. නිවමිතිලිඛිතො රූප
සිසිං වුත්තා.

x යො ජපපච්චයො ඵලකො, සද්ධසෙථි වතකරණ

උපමා තබිනෙ එකො පව්වයො හොති-නෙතාන.

a උපමා තබිනෙ එකො අධිතතං පව්වනති.

සද්දසරෝධවිසයෙX ඵෙරෙන න කතා ඉධා'ති.

නිසස්තව්වනෙ එකො පව්වයො හොති සද්දසරෝ පන චෙ-නෙතාන.

b නිසස්තෙ පව්වයා චෙ ච නෙත් අසද්දසරෝ වක්කරෙ ලො එකො පව්වයො එව කවානෙනිධ දසසිනො'ති.

බ්හුලතව්වනෙ එකො පව්වයො හොති සද්දසරෝ පන තයො-නෙතාන.

බ්හුලතව්වනෙ අල පව්වයකොච වත්තති

සද්දසරෝලොකො චෙ ඵෙරෙන න කතා ඉධා 'ති.

සෙස්තව්වනෙ පච පව්වයා හොති-නෙතාන.

c තව්වනෙ පව්වයා පච ව තතිස්සනති විසෙසෙන තරතමිස්සනිධිසා ඉච්චනෙ පච පව්වයා' ති.

තදස්සාහි තව්වනෙ නච පව්වයා හොති සද්දසරෝ පන එකාදස-නෙතාන.

d තදස්සාහි තව්වනෙ වි සො සි ඉක ර් ර වනතු ච මනතු ච සන්තාගෙ ච පව්වයා නච දිපිතා'ති

පනතිතව්වනෙ එකො පව්වයො හොති-නෙතාන.

සරෝ ඉස ඉල පව්වයා ගතිනා නෙ එත්ති කවානෙ ලකබ්බෙහි න විරතිතතා න ගතිනා නස්සො.

a සද්දසරෝ අධිතපව්වයො අසද්දසරෝ පව්වයා ඵෙරෙන කවානෙත්තරෙන ඉධ න කතා න නටිතා.

b පව්වයා චෙ ඔලොකපව්වයා සද්දසරෝ වුත්තා.

c අධික තව්වනෙ විසසන තව්වනෙ අතිස්සනව්වනෙ ච පච පව්වයා සුත්ත පාකවා.

d තදස්සාහි තව්වනෙ පන වි ව සො ව සි ව ඉකො ව ර් ව ගෙ ව වනතු ව මනතු ව සො ව එකෙ නච විධා කති

X සද්දසරෝ විසයෙධාති-සුත්තකොදිසාති.

පකාරිතභිතෙ එකො සප්පච්ඡයනාසිකො
 බ්ලාපකාගේ විසිසු ඥාතබ්බා තඨිතෙසිනා'ගි.
 පුරණතභිතෙ පච්චචයා නොනාති සද්දසතේ
 පන සත්ත—තෙතාන.

ඉ පුරණ පච්චයා පච්ච මච්චිත්තාපි ච,
 පුරණතේ පච්චතනාති ඥාතබ්බා තඨිතෙසිනා,
 තච්චපච්චයා සතේ චේරෙන නි කතා ඉධි'ගි
 සංඛිතතභිතෙ එකො පච්චයො නොති—තෙතාන.

f සංඛිතතභිතෙ එකො කප්පච්චයොව † දහස්තො
 විසතිතිංසතිචිතං තඤ්ඤාද්වාරණං මනං'ගි.
 නො හි දෙසාගමා වුඤ්ඤා සංඛිතතො පනාති'පි ච
 ඤේයෙත සුත්තානුසාරෙන අඤ්ඤානාපි විධි තථා'හි.
 විසාගතාසිතෙ වෙ පච්චයා නොනාති සද්දසතේ
 පන තඤ්ඤා—තෙතාන.

g සුත්තන පච්චයො වුත්තො විතාගෙ ධා විතාගතො
 යොග්ගච්චයො * විතාගෙ ච වසද්දෙන පකාසිතො
 සද්දසතේ විධා වුත්තං විතාගෙ ච විතාගතො'ගි.
 ඉති පණ්ණාසකප්පච්චයො සාමඤ්ඤාතඤ්ඤා සමතතං.

අබ්භසතභිතෙ චිත්තානිසංචිත පච්චයා නොනාති -
 තෙ යථා-යථා, තථා, තථිත්තා, කථං, තථාපිධං,
 ඉත්ථං, කුතො, කුත්ථං, කුත්ථං, සබ්බිති, කුභිං, කුතං,
 කුභිවතං, කුත්ථි, ඉත, ඉධ, සද්ද, තද්ද, කද්දි,

හි ජරෙන සතේ චතකරණසතේ තෙති ඉ ච ඉත්තොවෙති
 එකාදස, රූපසිංහං පන නවති ඉත්තොවො ච අත්තොවොති
 වාදස පාච්චයා ජවිත්තො කෙසෙවා වාචාලො.

ඉ පුරණ පුරණතේ චේදිතිත්තොති පච්ච පච්චයා.
 f සංඛිතතභිතෙ එකො කප්පච්චයො විසතිතිංසති
 විතාති—විසතිකං නිසතිකං විතං.

g විතාගෙ විතාගතේ සුත්තන ධාපච්චයො

† පච්චයොකොච—සංඛිත.

* චාචිතාගතො අත්තොවොති—සංඛිත.

සුද්ධවිතං, කුටි, කුටිතං කරුණවි, කරුණාවතං,
ඵතරුහි, අධුනා, ඉද්දනි, අරු, සරු, ඵවිමාදුකො
ඵකුණාරිංසති පඨයා, අබ්භයා නාම හොනති—
තෙනාහ.

ඵා ඵිතනා ඵා ඵිධං ඵචිතනු පකාසෙත්ථ සච්ඡා
පචමසෙත්ථ නො, සෙසා සතථමෙත්ඵ ව කෙවලා
සද්දියා යෙ භිලිසිඛාසු සබ්බාසු ව ඵිතනාසු
ඵවතොසු ව සබ්බාසු නව්සයනති තදව්සයා'ති.

අව්සයනසිතං සමතතං.

භාවතසිතෙ ජ්‍යෙෂ්ඨා හොනති සද්දසෙත්ඵ
ඵත පච්දස—තෙනාහ.

h ජ්‍යෙෂ්ඨා ව භාවිතෙත්ඵ නිසංසානානුසංසානානු
නුසංසද්දන තතනෙව ඵෙරොන සිපිතා ඉධා'ති..
භානතතං. ඵා නිකණ්ඨනිණ්ඨා භාවතසිතෙ
පඨපඤ්ඤා තුසද්දන සද්දසෙත්ඵ පකාසිතා'ති.
ඉති බාල පඨබ්බාසනාත්ථය ලිඛිතා භිලිධා
නසිතං සමතතං.

—*0*—

විසද්දන සෙය්‍යව්‍යයා විනාශෙ ව විනාශෙත්ඵ ව
දුක්ඛානුසංසා,

h භාවතසිතෙ නේන ව හොන ව තාව භානති නේන
කණ්ඨ ව ජ්‍යෙෂ්ඨා සද්දසෙත්ඵ පඨ ආනතං ව කුටි ව
නිකො ව නිකො ව නි ව නේන තෙති සබ්බං මාදස
පඨපඤ්ඤා—රුපසිඛිමතෙන පන. වර්ධෙන ජුති සහ නේ
යො ව. ඵ වා හි අසු පඨපඤ්ඤාති—සෙසං සුපාකව
මෙව.

ඉති විචිතනසාර භාවිතායං බාලපඨබ්බාසනාත්ථය
අවිඤ්ඤානසද්දනසබ්බාසනං මුහුපඤ්ඤානං පච්චරක
නසද්දන ජුතො තසිතවිතිවර්ධො නතිකො පරිවර්ධො
සමතතං.

—*0*—

i එවං ජේතෙ පටිපත්තකානං හික්ඛනං සීතං
අනෙකස්මිනි තානප්පවට්ඨය විප්පතිණ්ණං
භිජ්ඣං තඤ්ඤා දසෙසා, තදනන්තරං ත්‍රියාකාරක
සංකල්පස්ස සිසංඝානං තෙකාලික මහාදීනං භාවාදියා
ධ්‍යානස්ස ත්‍රියාභිධායකං ආබ්‍යන්තං දසෙසා

ත්‍රියාලංකිණං ආබ්‍යන්තයනීති අබ්‍යන්තො, පද්මසො
j සෝ පන අභිනිතආනභිනිතවසෙන දුට්ඨො
“කතන්ති පරස්සපදං” “අතන්තො පදුති භාවෙව
කමිති” උවුත්තන්තො

විගතස් ප්‍රවට්ඨයෙහි අභිනිතො කතන්ති,

i එවං නානප්පකාරපට්ඨසමිතං තඤ්ඤා දසෙසා ඉදං
ති අබ්‍යන්තං දසෙසා “එවං ජේතෙ පටිපත්තකානං
භිජ්ඣනං සීතං අනෙකස්මිනි තානප්පවට්ඨය
තිණ්ණං භිජ්ඣං තඤ්ඤා තදනන්තරං ත්‍රියාකාර
කසංකල්පස්ස සිසංඝානං තෙකාලිකමනාසිකං සාධන
ත්තං ත්‍රියාභිධායකං ආබ්‍යන්තං දසෙසා “නන්දිනං
තත්ථ අබ්‍යන්තයනී කෙතෙසිති අබ්‍යන්තං කුටං
අබ්‍යන්තයනී අබ්‍යන්තං ත්‍රියාපදං—වුත්තං හි—සා හිකා
ලං—පෙ—වුට්ඨනීති—තස්සත්ථො යා කුසාපදං අනිතාතා
ගතපට්ඨානතසංඛාතං හිකාලං පට්ඨමප්පකිත්තනම්
පුරිසසුත්තං තිපුරිසං ගමනපවනාදිකං කුසාවාලකං
කතකුකමිතාලසංඛාතං හිකාරකං ඉතිපුමනප්‍රාප්ත
ප්‍රිච්ඡෙදාද්‍යාපත්තං එකවචනබහුවචනසංඛාතං චිත්තනං
තං ත්‍රියාපදං අබ්‍යන්තයනී වුට්ඨනී—ත්‍රියාප්ප ලක්ඛණං
ත්‍රියාලක්ඛණං, යො තන්දිකො පට්ඨාය අබ්‍යන්තයනී
අවිසමති ඉති තස්මා යො අබ්‍යන්තො—ආපුරෙධා බ්‍රහ්මාදා
කප්පන—ප්‍රතිවිම දසති පවත්නති ත්‍රියාපදං එතස්මාති
පට්ඨො.

j අභිනිතානභිනිතවසෙනාති මාමකාමාමකවසෙන-
කාරකපුරිසත්‍රියාකාරකසංඛාතවසෙන ධාතූනි, විගත-
නීති විගතනී නන්දි, විගතනී එව පට්ඨයො විගතනීත්ථො
සො

k ගාමිං ගවජ්ඣි දෙවදත්තො, ගාමිං ගතො පුරිසො, තනදිසු විය, “උච්චිතෙහි පටිමා” පටිමා විභතති හොති, තෙනොවානතිනිතො කතනාදි පටිමා මිදතො දෙවදත්තො, ගරුලොක ගතො තානො” තනදිසු විය - ‘කතනාරිචෙ’ හි තනියා විභතති, රඳ ඤා, හ ඤානෙ පුරිසො, පරලොකාත්ත සෙවිතබ්බො ධම්මොතනදිසු විය “උච්චිතෙ” හි උච්චිතෙහි හොති තථා විභතති පටිමයෙහි අභිනිත කමෙහි, තත්, පටිමතෙ මදතො, උපදානෙතන ප්‍රො මානෙ” තනදිසු විය “උච්චිතෙහි පටිමා” හි පටිමා විභතති හොති, තථා තෙනොවානතිනිතො කමෙහි පටිමා විභතති, විභතති තථා පටිම සතතමි, ච - රජං කතෙති දෙවදත්තො, ගාමිං ගතො පුරිසො තනදිසු විය “කමමෙහි දුතියා” හි දුතියා විභතති වා, සංවිභජෙති නො රජෙන, සො පුරිසො තෙන පුරිසෙන හොජනං හොජෙති “තනදිසු විය. “කතනාරිචෙ” හි විභතතිනො තනියා විභතති හොති අප්පා සහගාය ගවජ්ඣි, ගාමිං පාදෙන ගතො තනදිසු විය, “ගතෙහි කමෙහි චෙ” හි ච තුඤ්ඤි වා විභතති හොති, පුරිසො පුරිසස්ස කමං කාතෙති, තස්ස ච විභතති වතනාතෙ” තනදිසු විය “දුතියා පටිම තනෙ” හි උච්චිතෙහි විභතති හොති - තෙනොවාන.

k ගාමිං ගවජ්ඣි දෙවදත්තොති එසා දෙවදත්තොති කතනා - “කතනාරි පරස්සපදං” හි සුභෙත්තන නිපාට්ඨයෙන කපිතො තස්සා නිපාට්ඨයො වාචකො නාම - ත, මහත්ති කමො නිපාට්ඨයෙන අකපිතො තස්සා, නිපාට්ඨයෙන අවාචකො නාම, තස්මා දෙවදත්තො ‘හි “උච්චිතෙහි පටිමා” හි පටිමා විභතති, ගාමිංගති “කමමෙහි දුතියා” හි දුතියාවිභතති.

වූතන කමොදිපෙ - සඨර්ගහති - වුත්තං හි - කතනා කමෙසු තුඤ්ඤාදිසු අවතතෙන කපිතෙසු පටිමා එකායෙව භවති අකපිතෙසු දුතියාදතො ගවජ්ඣි සෙසං සුච්ඡාදානමෙව

සහිතව කතාරි දෙකෙහි පසුව සාධිතාදිකා
දුතියා වාචි වා ජයී මනා ආභිනිතෙ වීමා.

තථා කමමනාභිනිතෙ පසි වා ව සද්ධානෙ
ආනුබන්ධ පසි ව. තෙත්වා පවමි සත්තමි තථා.

සමාසනඛිතාධනත නිතකා කමමනානුති, සමං
අත්තානං අභිසංකාමනෙති අත්තානං අභිනිධායකා
වුත්තා — තෙත්තාන.

සමාසනඛිතාධනත නිතකා අභිධායකා
තෙත්තවානභි සමිඛා භවනති න භිධායකා 'ති.

පරස්සපදං අකමමාය ධාතුයා නොති, නො
නාභි, නො කමමති, — යථා, රුත් පලලඛිත
නිසිදති-රථං කතෙති ති 'රථිකානෙ' තනදි—අත්ත
නොපදං භාභව ව කමමති ව කතාරි ව ව්‍යතති, —
නාභි යථා-භූයනෙ දෙවදුතෙත්තනො තනදි-කමමති
යථා-කරියනෙ විනානෙ පුරිසෙසන නනදි-කතාරි
යථා-සොභනෙ පුරිසො 'තනදි—තෙත්තාන.

පරස්ස කතාරි දෙකෙහි අකමමාය තු ධාතුයා
අත්තනො නිසු විදෙකෙහි නාභි කතාරි කමමති 'ති.

නාභි පන අත්තනොපදපසි මුපුරිසෙසනවචන
මෙව අකමමාය ධාතුයා ව්‍යතති, — යථා භූයනෙ පුරි
සෙසන 'තනදි—කමමති, පන අත්තනොපදං සක
මමකාය ධාතුයා ව්‍යතති, — යථා-රථො කරියනෙ දෙව
දුතෙත්තනො තනදි-කතාරි පන සකමුකාය ධාතුයා
අත්තනොපදං ව්‍යතති, — යථා—කුති ව්‍යසනන
සොභනෙ දෙවදුතෙත්තා, පිලොකං පඤ්ඤන
දෙවදුතෙත්තා 'තනදි—තෙත්තාන.

පසිමකමමනං නාභි අකමමාය තු කමමති

සකමමාය තු කතනිභව සකමමකමමධාතුයා 'ති

අකමමා පන ධාතු යද්‍ය උපසංගතනි යුතනා තද්
සකමමාපි භවනති, — යථා-බුඛො ලොකං අනිභවති,
සමිඛං අනුනවති පුඤ්ඤකාරි 'තනදි-සකමමකා

පවා ධාතු යද, උපසංගහති සුතතා නද, අකමමිකාපි
භවනති, — යථා-උග්ගාවජිති චක්ඛේ, අගචජිති පුරි
සො තතදි-නෙතාන.

උපසංගහවිදා ධාතු අකමමාපි සකමමිකා,
සකමමිකා අකමමා ච ඤෙය්‍යත කතතර් කමමිති ති

පසමමා පුරිසො භාමසඤ්ඤාන සහ ඤෙය්‍යත, න
තුමහාමසඤ්ඤාති, යථා-භවං කතෙති, සො කතෙති
තතදි-මජ්ඣිමමා පුරිසො තුමහසඤ්ඤාන සහ ඤෙය්‍යත
න භාමසඤ්ඤාන න අමහසඤ්ඤාන-යථා, භවං කතෙ
සි, තුමහා කතෙමේ 'තතදි-උතතමො පුරිසො අමහ
සඤ්ඤාන සහ ඤෙය්‍යත, න භාම සඤ්ඤාන න තුමහ
සඤ්ඤාන, යථා-අනා කතෙමි, මයා කතෙමෙතතදි
නෙතාන.

භාමෙත සහ සංසුතතා පසමමා පුරිසො මනො
මජ්ඣිමමා තුමහසඤ්ඤාන අමහසඤ්ඤාන උතතමො

පසමමා පසමමෙතව මජ්ඣිමමා මජ්ඣිමමන ච
උතතමො උතතමෙතෙව ඤෙය්‍යත කතතර් කමමිති 'ති.

එවං කාලවසෙන තිවිධො ආධ්‍යාතො, භාම
වසෙන අවධිවිධො, පදවසෙන සොළස විධො,
පුරිස වසෙන අවධිවනතාළසවිධො, චිඛනවසෙන
ජනනවුතිවිධො නොති-කාම? පරෙකකා හියතතති
අරුතාහි කාලාතිපතතිධොති අතීතකාලිකා —
වතතමානා පවමි සතතමිධොති පවමුතතන කාලිකා -
භවිසසනාති, අනාගත කාලිකා-එවං කාලවසෙන
තිවිධො-වතතමානා, පවමි, සතතමි, පරෙකකා,
හිය තතති, අරුතාහි භවිසසනාති, කාලාතිපතතිති, එවං
භාම වසෙන අවධිවිධො-පරසපදති අවධි,
අතතනොපදති අසාසි, එවං පදවසෙන සොළස
විධො-පසමපුරිසා සොළස, මජ්ඣිමපුරිසා සොළස,
උතතමපුරිසා සොළසාති, එවං පුරිසවසෙන අවධි
චතුරාළසවිධො — එකවචනාහි අවධිවනතාළසා,

බිඳුම්මනාහි අභිමතාලියා ද්විතීයා විවිකාවසෙන
පනතවු සිටියි.—බාහුවසෙන අනෙකාට්ටො, බාහු
නව අනෙකානා අනෙකානවසෙන අනාගතා
පටිමාණේ හොති—නෙතාන.

k අභිතතසාගරමච්ඡිතනිතරඛන.
බාහුල්ලං විකරණනමකාලමිතං,
ලොපානු වඛ්ඨයමච්ඡිතාගතිරං
තිත්තරනනි කවසෙ, පුට්ඨිද්විතාචා.
විවිතරසඛ්ඨාපටිකමිතං ඉමං
අභිතතසඳං ඉප්පලං අසෙසනො,
පණමස සමුච්ඡිතනන ගොවරං
සුගොවරං සං වරතො * සුණ්ඨි මෙ' හි.
ඉති බාලපාඨබාධනාය ලඛිතං ක්‍රියාකාරක
සමිඛ්ඨස සිසතො අභිතතං සමිතනා.

—*0*—

k සාගරං වං සංගරං අභිතතං ව නො සාගරං
වාහි=අභිතතසාගරං නං:-අභිතනි එව නරඛෙන සෙසා
සොසං=අභිතනිතරඛෙන නං:-විකරණව අනෙකා ව
කාලො ව=විකරණනමකාලා, විකරණනමකාලා එව
මිතා මච්ඡා එතසාහි=විකරණනමකාලමිතො නං:-
ලොපො එව අනුඛ්ඨයමච්ඡිතො එතසාහි=ලොපානුඛ්ඨය
මෙ නං:-අභිතත විතාගෙ=අභිතතානො-අභිතතානො
එව නිගරං එතසාහි=අභිතතනිගරං නං:-කසවිතන
සෙ ජිග්ගතා කවසො, අභිතනිතරඛනං බාහුල්ලං වික
කරණනමකාලමිතං ලොපානුඛ්ඨයං අභිතත නිගරං
අභිතතසඳං සිරසංබානා කවසො වාහිති තරනනි
පුට්ඨිද්විතාචා හි නොපනා.

භූමිතෙ ගතපිටි කාපිටකසා අභිතතා සමුච්ඡිතං අනිගත
ගොවරං සුගොවරං සමිඛ්ඨස සිසතො ක්‍රියාකාරකං පණමස
පණමසා විවිතරනනි නානාපකාරෙහි බාහුල්ලං වං
විකරණනමසඛ්ඨාපටිකමිතං පටිකමිතං විප්පලං ඉමං
අභිතතසඳං අභිතතපකරණං සුණ්ඨි මෙ සංවරතො
සිද්ධමිතසාහි සමිතනා.

* සං වරතොහි—කවි ගෙන.

එවා ජේතන කාරුණියෙන් ජනනාය නිපිටකය
බුඩ්ධවනසාල ලෝකියලෝකානන්දසංඝායනාදිය
බොධනායාල විවිධානාදිය ව්‍යාකෘතිවිග්නානාදිය
විජයානාදිය ලෝකනායකපාසාදිය ආදිය
ලෝකවනසාල බුද්ධවනසාල බුද්ධකායාදිය
කාරකපදසංඝායනාදිය සර්වසන්තානාදිය කිංචිතානා
දියෙහි.

1 නමුත් නිව්වාදානුසාරක, අනුමාන, සංකල්ප
කල්පනාවේ—නමුත්—සංකල්පනා—යනා—දුක
දේශනා දේවදේශනාදිය—අනුමානා යනා—
ලෝකානුමාන, ලෝකානුමාන, ලෝකානුමාන
නමුත්—සංකල්පනාකල්පනා යනා—නමුත් නිව්වාදානු
මාන, නමුත් නිව්වාදානුමාන බුද්ධවනසාල නමුත්—නමුත් නිව්වාදානු

සංකල්පනා ව අනුමාන ව සංකල්පනාකල්පනා ව
නිව්වාදානුමාන යනා සංකල්පනා පද්ධතිය නිව්වාදානු
මාන පද්ධතිය අනුමානවිධානා නිව්වාදානුමාන
දුක ව දුකවනානා නිව්වාදානුමාන පද්ධතිය
නමුත් අනුමාන ව නමුත් අනුමාන නිව්වාදානුමාන

ඉති විවිධ සාරාංශයන් බුද්ධවනසාල
දේශනාදිය දේශනාදිය මුද්‍රාදේශනාදිය පුද්ගල
නමුත් ලෝකානුමාන අනුමානවිධානා වනා
පරිවර්තය සිදුකරන

—*0*—

එම වාදය අනුමානපදය දේශනාදිය වාදය
නිව්වාදය දේශනාදිය නමුත් නිව්වාදය මු.

1 නමුත් ක්‍රියා බාහිරව නිව්වාදය—සංකල්පනාකල්පනා
සංකල්පනාකල්පනා වනා නමුත් නිව්වාදය—නමුත්
සංකල්පනා නමුත් නිව්වාදය දේශනාදිය—සංකල්පනා
සි සංකල්පනා නමුත් නිව්වාදය නමුත් නිව්වාදය
නමුත් පද්ධතිය නමුත් නිව්වාදය නමුත් නිව්වාදය

විය, “කතාර් වෙ” ති තරියා, රඤ්ඤ පට්ඨසං
කරණං අසුතං, භික්ඛුනො අවෙලාය ගතත්තසං
ගොපනං අසුතං. තතදිසු විය “පඤ්ඤා” ති පඤ්ඤා වා
විභන්ති නොති, කමමිති—රඤ්ඤා නානරං ගතො
වනං ආසන්නං භික්ඛුනං, වනාය වෙසනං සුතං.
‘තතදිසු විය “කමමිති දුතියා” ති දුතියා වා,
සබ්බපාපස්ස අකරණං පනෙහි, බොහස්ස පනාණං
ආරහතා. තතදිසු විය “දුතියා පවමිනවෙ” ති පඤ්ඤා
වා විභන්ති නොති. යද්දං පන අකමමිති ධාතුයො
කතාභිධායකා තද්දං කතාර්—පනෙහි ගතො
ගාවො, ධර්මො උපායනං උපායද්දං. තතදිසු විය
“කතාර් වෙ” ති තරියා වා විභන්ති නොති, තෙනානං

දභිකිතෙ කතාර් ඤ්ඤා පට්ඨමා සාධනඤ්ඤානා
දුතියා වාචි වා පඤ්ඤා කමමිති ඵකද්දං සියා.

ආභිකිතෙ කමමිති ඤ්ඤා පට්ඨමා සාධන ඤ්ඤානා
තරියා වාචි වා පඤ්ඤා කතාර් සබ්බද්දං සියා.

භාවාභිධායකෙ සනෙහි සකමියෙ තු ධාතුයා
තරියා වාචි වා පඤ්ඤා කතාර් කමමිති තවා.

කතාභිධායකෙ සනෙහි අකමමියෙ තු ධාතුයා
කතාර් වෙවි විඤ්ඤා පට්ඨමා සාධන ඤ්ඤානා.

භාවාභිධායකෙ සනෙහි අකමමියෙ තු ධාතුයා
තරියා වාචි වා පඤ්ඤා කතාර් කමමිති තවා ‘ති.

ආගමො තිවිධො, ආදිගමො, මජ්ඣිමනිකායා,
උත්තරනිකායා වෙති, —තත්ථ ආදිගමො යථා, චූෂා
නෙතං ගතවතාතතදි, මජ්ඣිමනිකායා යථා, උප්පජ්ජා
තතදි-උත්තරනිකායා යථා. භික්ඛුනො තතදි- තෙනානං.

ගතොති—සෙ කතාර් කමමිතාවෙසු පවත්තනති සෙ
කිතකිංචායව්වසා නාම-කෙ තෙ?—ඤ්ඤා ව සු ව සු ව
රමො ව අ ව තු ව ආ ව ති ව රු ව සං ව නතු ව ආනො
ව වොනො ව මො ව ඤ්ඤා ව ඉමෙ, පඤ්ඤා ස කිතකා ති
අපරෙ වදනති—තෙසා අත්තනො මනිවත්තමෙව.

අදිමිඤ්ඤාගමො චෙ ව ආගමො උත්තරෙ නථා
 අගමො භිජ්ඣො වුත්තො සද්දසනේ මහෙසිනා. 'හි.
 විභන්තියා පන සත්තවිධා හො රාහි, පඨමා, දුතී
 යා, තතීයා, චතුත්ථි, පච්ඡි, ජට්ඨි, සතතම් චෙති,
 තාසං පන පහෙදො කච්චායනප්පකරණෙනොව චෙ
 දිගබ්බො—තෙනාහ.

පඨමා දුතීයා තතීයා චතුත්ථි පච්ඡි තථා
 ජට්ඨි ච සතතම් චෙති විභන්ති සත්තවා මනා 'හි.
 අදෙසෙ.පි තිජ්ඣො, ආදිග්ගදෙසො, මජ්ඣාදෙසො
 උත්තරදෙසො චෙති, පුබ්බාදෙසො, පරදෙසො
 අධ්ගනාගරදෙසො චෙති, ධාත්වාදෙසො, පච්චයා
 දෙසො, විභන්තනදෙසොති ච,—තථි—ආදිග්ගදෙසො
 යථා-වුත්තං භගවතා තනදි-මජ්ඣාදෙසො යථා-හං
 තනදි—උත්තරදෙසො යථා-සන්තතනදි-තෙනාහ.
 ආදිග්ගදෙසො ච පඨමො මජ්ඣාදෙසො තච්චිව
 අදෙසො උත්තරෙ චෙති, අදෙසො භිජ්ඣො මහො 'හි'
 පුබ්බාදෙසො යථා-අච්චවෙසො තනදි-පරදෙසො
 යථා—යථිච්චෙතනදි—අධ්ගනාගරදෙසො යථා—
 ගවස්ස නතනදි—තෙනාහ.

ධාත්වාදෙසො ච පඨමො

පච්චයාදෙසො ච සමමනො

විභන්තනදෙසො ච සබ්බාතො

ආදෙසො තිජ්ඣො මහො 'හි.

එව. ධම්මිසුරෙ න භගවතා ඥාණානුරූපෙ නෙ ව
 'ථිතදග්ගං භික්ඛුවෙ මම සාවකානං භික්ඛුනං සබ්බං

කොහො පච්චාදෙසො නාම කෙ පන කිත්තප්පච්ච,
 නානා හ ඉතිනති කෙසං අට්ඨකථාසං සුපාකවායෙව.

කත්ථ සතතම් පුබ්බකිදෙදෙසො හි-සත් සොතෙ නිමිත්ත
 යෙති සතතම් හවති සොයොගො පච්චාදෙසොනාම—
 සථි—'සසමාප්තියාසාසනිතං' තනදිකො; අපිච්චෙති
 පච්ඡි විභන්ති සො ව පරදෙසො නාම—යථා—'කිංචුකො
 සසො ගො ච' තනදිකො—සත් අනාපෙකඛාසං ජට්ඨි
 හවති සො අධ්ගනාගරදෙසොනාම—යථා—'තසො ච'
 තනදිකො—සෙසං උත්තරානමෙව.

කෙනෙහි හාසිතසස ඒකානුරාග අයුරු විග්‍රහකාරිතාං
යදිදං කාව්‍යායනො”හි එතදග්‍රහයා යිදිනො තිලොක
තිලකො හදනාන මහාකාව්‍යායනානෙති.

සමපදනාපදනාවරණං වරණනතමං
කරණධාරකාරං කමමකතනානපාණකං.

අනෙකසනිසිතං ලිඛිතතනායවිහාජිතං
සතනවිහතනියප්පුලං ජයමාසානිලිඛිතං.

තනිතතනායසප්පුණං කිබ්බිධානසරිතං.

අපරමරණං නිවමං තෙතුවිකම නාදිකං.

ත්‍රියාකාරකසමිකං බ්‍රහ්මකායප්පුණං.

කරුණාගුණයොගන ජිනසාසනව්‍යසා

දසෙසි ලොකපථොනඛිතං සො ජිනසාවනො”හි.

ඉති බාලප්‍රබෝධතනාය ලිඛිතං ත්‍රියාකාරක
සමිකං සරිතනානඛිතං කිබ්බිධානං සප්පුණං

බාලප්‍රබෝධතං ජිනං.

2 නිවමං අපරමරණං නිලිඛිතං තෙතුවිකමං
සමපදනාපදනාවරණං කරණධාරකාරං කමම
කතනායසප්පුණං සමසතනිතනායසප්පුණං
නතවනං ත්‍රියාකාරකසමිකං සෙවිකාසං ඉති බාල
ප්‍රබෝධතනායසප්පුණං ජිනසාසනප්පුණං
නතං කරුණාගුණයොගන අසවරිතො ජිනසාව
නොදසෙසි පසාසෙති ඒවංහි විග්‍රහි උපනාති
කරුණි පසාසෙති කරුණි ලොකපථොනං කරු
නොනා කරුණායොගන—සෙසපදිති පුනරුත්ත
ද්‍රව්‍යසප්පුණං නාදි-ඉති පරිසාරෙත දසෙසිතාති ඒස
ගවිසාසනිති මිඤ්ඤාති.

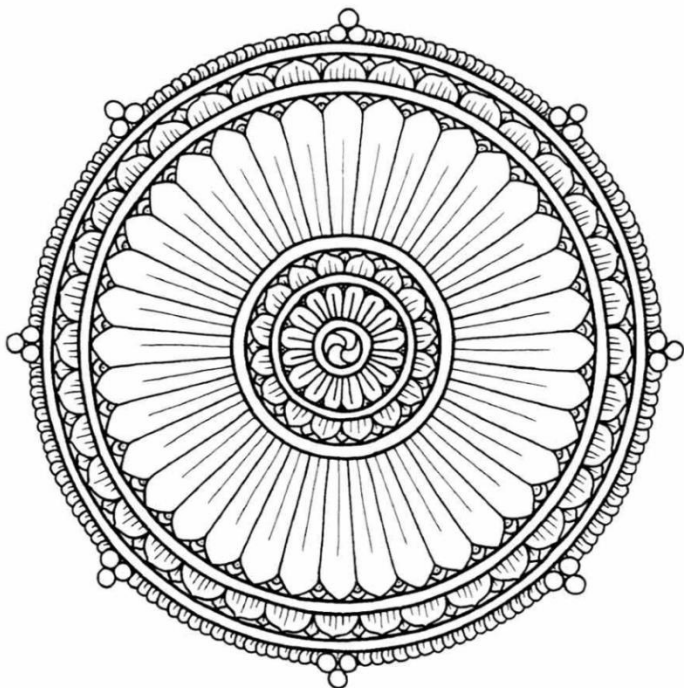
ඉති විග්‍රහ සාරනාමිකං බාලප්‍රබෝධතනායං

අවිනිශ්චයාදාලකවිණින. මහපඤ්ඤාන. පවුල්කි
 භාණ්ඩ රචනා කිනකවිනිවිණින පවුල්කි පරිච්ඡේද
 සමහරන.

—*0*—

භාණ්ඩාගාරක සාරණි. ගණනා මහපඤ්ඤාන.
 අවිනිශ්චයාදාලකවිණින. කුලපුත්තන. සිකුම්බරාන.
 න. සුන වුඩාන. අනාය රචනා බාලයාබාධන විකා
 සමහරන.

සබ්බ දානං ධම්ම දානං ජිනාති

නිබ්බාන පච්චයෝ හෝතු